

Z RODZINĄ PRZEZ MAZOWSZE

Mazowsze.
serce Polski

przewodnik

**Z RODZINĄ
PRZEZ MAZOWSZE**

Z RODZINĄ PRZEZ MAZOWSZE

Tekst

Jolanta Sieradzka-Kasprzak, Magdalena Budkiewicz-Suchocka, Dominika Borówka

Zdjęcia

archiwum Euro Pilot Sp. z o.o.

zdjęcia przekazane przez:

Centrum Folkloru Polskiego „Karolin” (s. 40–41)

Centrum Kultury i Turystyki w Iłży (s. 72–73)

Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach (s. 54–55)

Farmę Iluzji – Edukacyjny park rozrywki (s. 88–89)

Julinek Park (s. 38–39)

Miejski Ogród Zoologiczny im. Antoniny i Jana Żabińskich (s. 22–23)

Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu (s. 78–79)

Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie (s. 68–69)

Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce (s. 16–17)

Muzeum Mazowieckie w Płocku (s. 52–53)

Muzeum Regionalne im. Mieczysława Askanowicza w Siedlcach (St. Kordaczuk, K. Cabaj) (s. 90–91)

Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie (s. 08–09)

Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie (s. 86–87)

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina (s. 64–65)

PGE Narodowy (s. 34–35)

Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej (s. 74–75)

Piętka Andrzej (s. 42–43)

Stacja Muzeum (s. 36–37, 58–59)

Termy Mszczonów (s. 44–45)

Konsultacja redakcyjna Małgorzata Olszewska

Koncepcja graficzna Ewa Natkaniec

Skład i opracowanie

Euro Pilot Sp. z o.o.

01-355 Warszawa, ul. Konarskiego 3

tel. +48 22 664 50 91

www.europilot.com.pl

Ewa Chmielewska (skład)

Paula Spólna (rysunki)

Ewa Czajkowska (mapy)

Wydawca

Samorząd Województwa Mazowieckiego

03-719 Warszawa, ul. Jagiellońska 26

tel. +48 22 59 79 100, faks +48 22 59 79 290

e-mail: urzad_marszalkowski@mazovia.pl

|
egzemplarz bezpłatny

|
ISBN: 978-83-65912-61-9

Drodzy Rodzice i Opiekunowie!

Trzymacie w rękach przewodnik stworzony z myślą o dostarczeniu możliwie wielu inspiracji do odkrywania województwa mazowieckiego podczas wspaniałych podróży z młodszym pokoleniem u boku. Podróży dłuższych lub krótszych, ale zawsze udanych. Takich, które zostawiają po sobie dobre wspomnienia, i do których z uśmiechem wraca się myślami. W przewodniku opisujemy najciekawsze miejsca naszego regionu, i te charakterystyczne, i te nietypowe.

Przedstawiamy Wam najrozmaitsze atrakcje przyrodnicze, kulturowe i historyczne. Obiekty wybieraliśmy pytając najmłodszych, czy dane miejsce im się podobało i czy zajęcia, w których brali udział, były interesujące. Kluczem doboru była także atrakcyjność danej destynacji dla całej rodziny, bo przecież liczy się przyjemność i wypoczynek dla wszystkich. Obiekty, do odwiedzenia których zachęcamy, bardzo często oferują szczyptę – lub całą masę – wiedzy. Dość wspomnieć Torus, park nauki stworzony w niezwykłej wieży ciśnień, czy Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych na Zamku w Szydłowcu, gdzie muzyka wybrzmiewa pod dotknięciem interaktywnej batuty.

W przewodniku nie zabrakło pomysłów na wyprawę przez Kampinoski Park Narodowy, Puszcze Białą i Zieloną, a także piękne parki krajobrazowe. Zachęcamy Was do odwiedzania licznych muzeów, galerii, parków zoologicznych, plaż, skansenów, zamków czy pałaców. Staraliśmy się za każdym razem polecić Wam także ciekawe zajęcia edukacyjne, warsztaty czy cykliczne imprezy organizowane przez cały rok. W trakcie podróży z tym przewodnikiem najmłodszy nie będą się nudzić. Tylko dla nich przygotowaliśmy część trzecią publikacji, zawierającą kolorowanki, zagadki, krzyżówki i rymowanki, które zajmą młodych czytelników i umilą im czas jazdy pociągiem czy samochodem.

**Na koniec, a może na początek: życzymy Wam dobrej drogi,
wspaniałej zabawy i udanego zwiedzania!**

MUZEUM SZLACHTY MAZOWIECKIEJ W CIECHANOWIE

Zwiedzanie tego muzeum to swego rodzaju powrót do korzeni. Ekspozycje stałe i wystawy czasowe pozwalają spojrzeć na bieg dziejów przez pryzmat codziennego życia, dostrzec piękno ludzkiej pracy, wreszcie obserwować jak zmieniało się wiele przedmiotów – dziś już eksponatów. To ciekawa podróż w nieznane, pokazująca ludzką pracę i jej wytwory w historycznym kontekście.

--- ok. 92 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Muzeum Szlachty Mazowieckiej tworzą trzy obiekty: budynek ekspozycyjny przy ul. Warszawskiej 61, Zamek Książąt Mazowieckich (ul. Zamkowa 1) oraz oddział zamiejscowy – Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie (ul. Aleksandra Świątchochowskiego 16).
- Ekspozycja muzeum – trzy wystawy stałe – jest przystosowana dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu.

Muzeum w 2023 r. obchodziło jubileusz 50-lecia istnienia. Od pół wieku dokumentuje i promuje dziedzictwo kulturowe Północnego Mazowsza. Efektem pracy muzealników są nie tylko wystawy stałe („Utracony świat. Ślady rodzin żydowskich do 1942 roku”, „Dawne rzemiosło wsi mazowieckiej w miniaturze”, „Rzeźba ludowa ze zbiorów H. i M. Przedpełskich”) i wystawy czasowe, ale również prelekcje, wykłady i imprezy plenerowe. Cały czas coś się tutaj dzieje. Brakuje Wam pomysłu na spędzenie niedzieli z dzieckiem? Czekają na Was **Rodzinne Niedziele** (3. niedziela miesiąca – I, III, IV, VI, X–XII) i imprezy: **Mazowieckie Zapusty, Kwiaty Ogrodów czy Majowe Muzykowanie**. A może zależy Wam na zorganizowaniu czasu pociechom w ferie czy wakacje? Tu też można liczyć na muzeum. W tym okresie organizowane są lekcje muzealne i warsztaty o różnorodnej tematyce.

• Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie

- > ul. Warszawska 61, 06-400 Ciechanów
- > tel. +48 23 672 55 87
- > ekspozycja@muzeumciechanow.pl

www.muzeumciechanow.pl

Czy wiesz, kto napisał bajkę „O krasnoludkach i o sierotce Marysi”? Tak – Maria Konopnicka, znana przede wszystkim z nowel i opowiadań dla dzieci. Przez swojego syna Jana związana była przez wiele lat z Ciechanowem. Często go tutaj odwiedzała. Dziś jej twórczości poświęcone są organizowane w muzeum lekcje muzealne.

PARK NAUKI TORUS W CIECHANOWIE

Park Nauki Torus pełni dwie ważne funkcje. Po pierwsze daje przestrzeń do nieskrępowanego, interaktywnego i emocjonującego uczenia się poprzez eksperymenty i zabawę, możliwość tę stwarzając zarówno dorosłym, jak i dzieciom. Po drugie ratuje od zapomnienia i na powrót włącza w życie miasta jedną z najbardziej niezwykłych, futurystycznych i zabytkowych konstrukcji na terenie województwa mazowieckiego, a może nawet całej Polski.

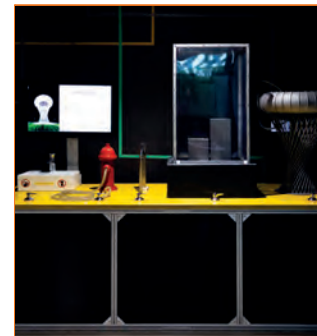

--- ok. 92 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Na wyjątkowe warunki zdjęciowe warto poczekać! Wieczorem Torus podświetlony jest kolorowymi światłami o intensywnych barwach. Także o zachodzie słońca wieża bierze udział w niezwykłym spektaklu światła i cienia.
- Wycieczkę do Parku warto połączyć ze zwiedzaniem Zamku Książąt Mazowieckich w Ciechanowie.
- W Parku organizowane są liczne zajęcia dla dzieci i dorosłych, m.in. półkolonie, „Spotkania z nauką” czy warsztaty z cyklu „Wiem z doświadczenia”.

Odwiedzający Park mogą nie tylko **samodzielnie przeprowadzać najróżniejsze eksperymenty z dziedziny fizyki, matematyki, techniki czy architektury**, lecz także odkrywać lokalne dziedzictwo poprzez odniesienia eksponatów do historii zamku w Ciechanowie czy konstrukcji Torusa. Wizyta w parku to wyjątkowa okazja do obcowania z niezwykłym obiektem. Zgodnie z założeniami jego twórców miał to być wieżowy zbiornik wyrównawczy dla przemysłowej dzielnicy Ciechanowa. Wzniesiono go w latach 70. XX w. Pozornie delikatną konstrukcję tworzą 64 stalowe rury skręcone pod kątem 60 stopni do podstawy oraz posadowiony na nich pierścień. Łączna waga obiektu, który działał zaledwie przez trzy lata, wynosi 165 ton. Gdy system wodociągowy miasta został modernizowany wieża przestała być potrzebna i została wyłączona z użytku, jednak jej uroda i znaczenie dla kulturowego krajobrazu Ciechanowa zdecydowały o rewitalizacji.

• Park Nauki Torus

- ul. Płocka 34, 06-400 Ciechanów
- tel. +48 23 674 93 13
- kontakt@parknaukitorus.pl

www.parknaukitorus.pl

W Parku Nauki Torus znajduje się pomieszczenie, w którym podłoga i ściany składają się z trapezów. W tym pokoju dochodzi do złudzenia optycznego, dzięki któremu Ty, młody odkrywco, możesz wydawać się wyższy od swojego opiekuna.

ZAMEK KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH W CIECHANOWIE

Wycieczka do ciechanowskiego zamku to nieomal podróż w czasie do epoki książąt i rycerstwa oraz możliwość poznania codziennego życia, które toczyło się na Mazowszu w XIV i XV w. Obok zamku działa Chorągiew Rycerstwa Ziemi Ciechanowskiej, czyli grupa rekonstruująca stan rycerski z początków XV w. Jej członkowie w strojach i uzbrojeniu z epoki biorą udział we wspólnie zorganizowanych imprezach plenerowych, które stanowią fantastyczną atrakcję dla całej rodziny.

--- ok. 95 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Zdjęcie zamku warto wykonać z pewnego oddalenia. Idealnym do tego miejscem jest punkt, w którym ustawiono miniaturę rycerza z brązu. Warto również poszukać podobnych figur w okolicy, wszak Ciechanów to Miasto Rycerzy.
- Wycieczkę na zamek warto połączyć ze zwiedzaniem Parku Nauki Torus (w dawnej wieży ciśnieni), otoczonego pięknym parkiem Muzeum Romantyzmu w Opinogórze oraz Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie.
- Na zamku cyklicznie odbywają się spotkania z historią – impreza historyczna z turniejami rycerskimi i szkołą łuczniczą (organizowane we wrześniu). Przez cały rok odbywają się tu lekcje historyczne i warsztaty.

Początki budowy zamku sięgają 1355 r. i czasów panowania księcia Siemowita III. Wzniesiona na planie prostokąta twierdza miała dawać ludności schronienie w czasie napaści wroga. Położenie, architektura budowli i rozwiązania obronne sprawiły, że ciechanowski zamek oparł się wszystkim próbom podboju. Wśród władców zamku znaleźli się m.in. książę Janusz I i królowa Bona. W kolejnych wiekach twierdza podupadła i straciła na znaczeniu, jednak dzięki współczesnym zabiegom **Muzeum Szlachty Mazowieckiej** w początkach XXI w. odzyskała blask. Na zamku udostępniane są trzy wystawy: „**Fakty i mity ciechanowskiego zamku**”, **sala multimedialna** oraz „**Księstwo Mazowieckie 1200–1526**”. Szczególnie ostatnia z nich, przybliżająca tajemnice, intrygi oraz mało znane wydarzenia z historii dawnego Mazowsza, wzbudza emocje i na pewno spodoba się młodemu turyście.

- **Zamek Książąt Mazowieckich**
- ul. Zamkowa 1, 06-400 Ciechanów
- tel. +48 23 672 40 64
- zamek@muzeumciechanow.pl

www.zamekwciechanowie.pl

Czy wiedzieliście, że średniowieczne studnie i doły na nieczystości są prawdziwym skarbcem informacji dla archeologów?! Można w nich natrafić na mnóstwo zabytkowych przedmiotów, takich jak broń, drobne przedmioty codziennego użytku, fragmenty starych tkanin. Podczas badań w 1971 roku na Zamku w Ciechanowie odsłonięto resztki drewnianej studni, a w niej prawie cały średniowieczny garnuszek.

JEZIORO ZEGRZYŃSKIE I WĄWÓZ SZANIAWSKIEGO

Jezioro Zegrzyńskie to najstynniejsza wodna atrakcja w okolicach Warszawy, do której zjeżdżają chętnie całe rodziny. Akwen otacza znakomita infrastruktura wypoczynkowo-sportowa ze słynnymi miejscowościami letniskowymi na południowo-wschodnim brzegu (Nieporęt, Biało-brzegi i Rynia) oraz na brzegu północno-zachodnim (Zegrze, Jadwisin i Serock). Lokalne warunki wietrzno-pogodowe sprzyjają zarówno nauce żeglugi, jak i halsowaniu przez doświadczonych żeglarzy.

--- ok. 27–47 km na północ od Warszawy

praktycznie

- W okresie wakacyjnym przeprawy rowerowo-osobowe na Bugu i Narwi realizowane są małymi statkami pasażerskimi – katamaranami Albatros 1 i Albatros 2. Pełnią one również funkcję Mobilnych Punktów Informacji Turystycznej (zeglugamazowiecka.pl).
- W okolicy jeziora nie brak atrakcji do zwiedzania, są to m.in. pozostałości Twierdzy Zegrze, Forty Janówek i Fort w Dębie, XIX-wieczny Pałac Krasińskich w Zegrzu czy Grodzisko Barbarka w Serocku.
- Zimą, jeśli warunki sprzyjają, na Jeziorze Zegrzyńskim pojawiają się bojery.

W zatokach i u brzegów Narwi ulokowało się wiele luksusowych kurortów oraz dużych marin, w których łodzie i jachty konkurują urodą. Nad jeziorem nie brak też zakątków bardziej kameralnych. Z nastaniem ciepłych miesięcy bary i knajpki z widokiem na wodę wypełniają się gwarem i muzyką. Popularne kąpieliska to przede wszystkim „Dzika Plaża” w Nieporęciu oraz plaże w Serocku i Wieliszewie. Co ważne dla miłośników aktywnego wypoczynku, całe jezioro oplata ponad 350 km szlaków rowerowych, z których niejeden prowadzi przez cenne przyrodniczo tereny. Do wielkich atrakcji okolicy należy **rezerwat Wąwóz Szaniawskiego** (niegdyś znajdował się tu dom słynnego pisarza i dramaturga), niewielki obszar o wyjątkowo urozmaiconej rzeźbie terenu. Trasa przez rezerwat raz wznosi się, raz opada pośród gęstego lasu tuż nad brzegiem wody.

www.zeglugamazowiecka.pl

www.jeziorozegrzynskie.pl

www.jeziorozegrzynskie.info

www.zegrze.org

To ciekawe! Chociaż nad Jeziorem Zegrzyńskim wypoczywa wielu turystów, okolice są też domem dla licznych dzikich zwierząt, w tym wilków, wydr, żółwi błotnych, rzekotek drzewnych czy puchaczy! Jedną z ciekawostek jest największe zimowisko nietoperzy w Polsce północnej i wschodniej zlokalizowane w forcie w Janówku.

TWIERDZA MODLIN

Zwiedzanie Twierdzy Modlin to wspaniałe doświadczenie dla małych i dużych, połączone ze sporą dawką aktywności fizycznej. Warto pamiętać, że cała twierdza obejmuje prawie 250 hektarów terenu oraz liczne pojedyncze obiekty, niekiedy bardzo rozproszone. Dlatego warto polegać na lokalnych i doświadczonych przewodnikach, którzy dobierają plan wycieczki do indywidualnych potrzeb turystów.

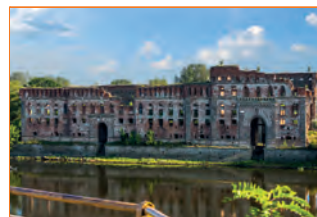

--- ok. 39 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Zwiedzanie warto rozpocząć przy Centrum Informacji Turystycznej na ul. Bałki Murmańskiej 164. W tym miejscu, a także w Centrum Edukacji Prochownia 197 przy ul. gen. Bema 200C, czekają na Was przewodnicy.
- Oprócz samochodu do twierdzy można dotrzeć np. pociągiem (stacja Modlin w Nowym Dworze Mazowieckim), samolotem (Lotnisko Warszawa – Modlin) lub kajakiem (szlak wodny z Warszawy to trasa na ok. 6 godzin).
- W Multimedialnym Centrum Edukacji Historycznej – Prochownia 197 przygotowano unikalny zbiór pamiątek z okresu II RP. Oprócz interaktywnej wystawy jest tu wirtualna strzelnica!

Zwiedzanie cytadeli oraz fortyfikacji jest tym bardziej ekscytujące, że odbywa się zarówno na ziemi, jak i pod jej powierzchnią. Jedną z popularnych tras zwiedzania obejmuje **Bramę Kadetów, fragmenty Koszar Obronnych, dawne carskie więzienie oraz tarasy widokowe na Wieży Tatarskiej**. Twierdzę Modlin można zwiedzać również nocą biorąc udział w cyklicznie odbywających się akcjach, podczas których odwiedza się niedostępne na co dzień obiekty. **Początki obiektów fortecznych wchodzących w skład Twierdzy Modlin sięgają czasów napoleońskich**. To Bonaparte zdecydował o ufortyfikowaniu przyczółków w Wyszogrodzie, Modlinie, Serocku oraz Pradze. Do 1812 r. powstał tron twierdzy. Po klęsce wojsk napoleońskich, a potem likwidacji autonomii Królestwa Polskiego, Rosja carska przystąpiła do rozbudowy fortu. Rozległy system forteczny trwał w tle burzliwych dziejów polskiego narodu..

• Twierdza Modlin

- ul. Gen. Józefa Bema 200c
- 05-160 Nowy Dwór Mazowiecki
- tel. +48 888 424 888
- kontakt@twierdzamodlin.com

www.twierdzamodlin.com

Twierdza Modlin jest jak zadanie z arytmetyki. Budynek koszar to jeden z najdłuższych budynków w Europie, liczy bowiem 2500 m długości! Twierdzę zbudowano z 200 milionów cegieł. Gdyby ułożyć je jedna za drugą, można by otoczyć nimi Ziemię, a z pozostałych zbudować zamek w Malborku. Serce twierdzy zajmuje 250 ha, czyli tyle co 350 boisk piłkarskich.

MUZEUW ROMANTYZMU W OPINOGÓRZE

Na zwiedzanie Muzeum Romantyzmu warto przeznaczyć pogodny dzień. Znajduje się ono na terenie rozległego parku krajobrazowego w stylu angielskim, w którym nie brak przytulnych zakamarków, kamiennych ławeczek i pomnikowych drzew, tworzących intymny baldachim z wysoko zawieszonych koron.

--- ok. 107 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Muzeum prowadzi wiele zajęć lekcyjnych i warsztatowych, w tym rodzinne niedziele. W okresie wakacji i ferii zimowych dzieci mogą zawsze liczyć na ciekawą ofertę. Warto zaglądać do aktualności na stronie muzeum. W Muzeum organizowanych jest też wiele wystaw, spotkań poetyckich, konkursów oraz koncertów.
- Parkowa Stajnia oferuje hipoterapeutyczne przejażdżki konne, podczas których dziecko wykonuje ćwiczenia pomagające oswoić się ze zwierzęciem.

Główną atrakcją kompleksu jest **neogotycki Pałacyk z lat 40. XIX w., mieszczący stałą ekspozycję poświęconą Zygmuntowi Krasińskiemu**. Nieopodal znajduje się budynek **Oficyny Dworskiej**, w którym organizowane są ekspozycje czasowe (prezentujące m.in. ród Krasińskich, ordynację opinogórską), oraz **Dwór, w którym można oglądać wystawę „Malarstwo i rzeźba w epoce romantyzmu”**. W **Powozowni** podziwiać można pojazdy konne, **Oranżeria** służy zaś organizacji konferencji, koncertów oraz ekspozycji multimedialnych. Młodym turystom przyjemność sprawi także wizyta w zabudowaniach folwarcznych mieszczących m.in. bogatą ptaszarnię. Oprócz pamiątek związanych z historią rodziny Krasińskich muzeum gromadzi kolekcję z epoki napoleońskiej, w tym **przedmioty należące do samego Bonapartego**. W parku znajduje się jedyny w Polsce **pomnik Zygmunta Krasińskiego**, zaś jego ciało spoczywa w **kościelnie** niedaleko jednej z głównych bram.

• Muzeum Romantyzmu w Opinogórze

- > ul. Zygmunta Krasińskiego 9, 06-406 Opinogóra Górna
- > tel. +48 23 671 70 25
- > mr@muzeumromantyzmu.pl

www.muzeumromantyzmu.pl

W czasie spaceru po parku warto zabawić się w odkrywcę. Znajdź cztery pomniki przyrody – ich imiona to Zygmunt i Eliza (deby) oraz Szwoleżer I i Szwoleżer II (jesiony). W parku jest też ławeczka z napisem „Niech pamięć moja zawsze ci będzie miła”. Odszukaj ją.

MUZEUM KULTURY KURPIOWSKIEJ W OSTROŁĘCE

Ostrołęckie muzeum ulokowane jest w pięknej neoklasycystycznej kamienicy. Nim rozpoczniemy zwiedzanie, warto spędzić chwilę na okolonym kwietnikami placu Bema, zwanym ostrołęckim rynkiem. Jego punktem centralnym jest pomnik gen. Józefa Bema, bohatera powstania listopadowego. Wizyta w muzeum to znakomity wstęp do poznania historii i kultury kurpiowskiej. Tutejsze, ujęte w działą, zbiory liczą około 16 tysięcy eksponatów i powyżej 10 tysięcy ksiąg w muzealnej bibliotece.

--- ok. 123 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Letnią porą zwiedzanie Ostrołęki zakończyć można błogim plażowaniem. Kąpielisko utworzone na rzece Narew posiada wygradzoną plażę (80 m!) oraz wyznaczoną strefę pływania. Odpoczynek umilają liczne udogodnienia, m.in. pomost, boisko czy miejsce na grill. Z myślą o komforcie korzystających przygotowano toalety, natryski oraz przebieralnie.
- Poznawanie kultury kurpiowskiej można połączyć z wycieczkami do Wachu i Kadziła.

Spośród wystaw stałych młodych turystów może zainteresować **ekspozycja „Ostrołęka. 6x Narew” z elementami geografii, architektury i historii.**

O tożsamości etnicznej regionu opowiadają także wystawy **„Ostrołęka i Kurpie. Między wątkiem historii a osnową życia”** oraz **„Wycinanka kurpiowska”**. Ta ostatnia prezentuje, również przy pomocy multimediów, ponad sto obiektów dowodzących niezwykłego bogactwa ornamentów i indywidualnych rozwiązań kompozycyjnych przy jednoczesnym zachowaniu tradycyjnej formy. Wystawa prezentuje **unikalny film archiwalny** z 1961 r. ukazujący technikę tworzenia wycinanek kurpiowskich oraz najsłynniejsze twórczynie kurpiowskie. Także podczas zajęć lekcyjnych i warsztatów muzealnych wycinanka kurpiowska bywa główną bohaterką, co bardzo doceniają najmłodszy odwiedzający.

• Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce

- Plac gen. Józefa Bema 8, 07-410 Ostrołęka
- tel. +48 29 764 54 43
- biuro@muzeum.ostroleka.pl

www.muzeum.ostroleka.pl

Kultura kurpiowska słynie z kuchni regionalnej. Może namówisz bliskich na przyrządzenie kurpiowskich ciasteczek, czyli fafernuchów?

Do ich przygotowania potrzebne są: 1 kg mąki, 1 kg marchwi, 0,5 szklanki cukru, 2 łyżki miodu, 1 łyżeczka proszku do pieczenia i 2 płaskie łyżeczki pieprzu. Ciasto należy zrolować i pokroić ukośnie na kawałki 2–3 cm. Piec 40 minut w temperaturze 180°C.

MUZEUW KURPIOWSKIE W WACHU

Muzeum w Wachu jest pięknie położonym obiektem, częściowo pod chmurką. Bogata kolekcja przedmiotów codziennego użytku, w tym narzędzi rolniczych i bartniczych, wkomponowana jest w krajobraz tej rustykalnej zagrody. Placówka jest prywatna i została założona przez małżeństwo państwa Bziukiewiczów. Choć pierwotnie muzeum mieściło się w starej stodole, to sukcesywnie rosnący zbiór kurpiowskich artefaktów objął powozownię i park maszynowy. Przedmioty należące do ekspozycji, pochodzące przede wszystkim z Kurpi Zielonych, obrazują dawną kulturę materialną regionu.

--- ok. 153 km na północ od Warszawy

praktycznie

- Muzeum organizuje liczne imprezy folklorystyczne, w tym Święto Bursztynu, Majówkę czy Bajania Kurpiowskie.
- Regionalnych potraw spróbować można w pobliskiej chacie „U Bursztyna”.

Zbiory obejmują m.in. narzędzia tkackie, sztukę bursztyniarstwa, stolarstwo i plecionkarstwo, a także stroje odświętne i codzienne. Muzeum słynie z docenianej przez odwiedzających działalności edukacyjnej, szczególnie w zakresie **warsztatów z ginących zawodów**. Zajęcia, podczas których można poznać zasady dawnego wytwórstwa, dotyczą m.in. kopania bursztynu, wyrobu kwiatów z bibuły, czesania, miedlenia i tkania lnu, wyrobu palm czy zielarstwa ludowego. Zwiedzanie odbywa się w towarzystwie właścicieli, którzy opowiadają o obyczajach i często, widząc młodych zwiedzających, modelują pod ich kątem swoją narrację. Na miejscu możliwy jest **zakup lokalnych wyrobów z bursztynu, koronki frywolitkowej czy pisanek kurpiowskich**.

- Muzeum Kurpiowskie w Wachu
- 07-420 Wach 14
- tel. +48 607 676 356

www.muzeum.kurpie.com.pl

Według kurpiowskiej legendy jeziora powstały z łez Boga, a z łez płaczących nad jeziorami i rzekami ludzi - bursztyny. Czy wiesz, jak naprawdę powstają bursztyny?

CENTRUM NAUKI KOPERNIK W WARSZAWIE

Odkrywaj, myśl, działaj! Wizyta w największym centrum nauki w Polsce to przepis na fascynującą podróż do świata chemii, biologii, fizyki, robotyki i astronomii. Setki interaktywnych eksponatów, przestrzeń warsztatowa, laboratoria, planetarium, dwa teatry – Teatr Robotyczny i Teatr Wysokich Napięć to atrakcje, które uczą i bawią nie tylko dzieci.

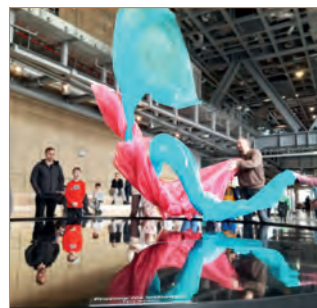

--- ok. 2,5 km od centrum Warszawy

praktycznie

- W okresie letnim odwiedziny w Centrum Nauki Kopernik warto połączyć z wieczorną wizytą w położonym u stóp Starego Miasta Multimedialnym Parku Fontann. Już sam spacer tętniącymi życiem Bulwarami Wiślanymi jest dużą atrakcją. Spektakularne pokazy dźwięku, światła i wody zachwycają widzów od maja do końca września.
- W każdy pierwszy wtorek miesiąca w godzinach 13–18 na wystawach w CNK obowiązują tzw. ciche godziny. Wyłączone są wówczas m.in. głośne eksponaty i Teatr Wysokich Napięć. To najlepszy czas na zwiedzanie CNK przez osoby w spektrum autyzmu oraz chorujące na epilepsję.

Królestwo nauki, eksperymentów i doskonałej zabawy. Przestrzeń zbudowana **w zgodzie z ideą nowatorskiego podejścia do popularyzacji nauki**, stworzona w oparciu o kilka wystaw tematycznych, dostosowanych do różnych przedziałów wiekowych. Na próżno szukać tu gablot czy przewodników. W każdym zakątku czekają natomiast **eksponaty zachęcające do nieszablonowego myślenia, eksperymentowania, budowania, testowania, świetnej i angażującej wszystkie zmysły zabawy**. Wiedzą i pomocą służą animatorzy. Centrum można zwiedzać indywidualnie albo wziąć udział w zajęciach grupowych. Można też odetchnąć na świeżym powietrzu w **ogrodzie na dachu**, z pięknym widokiem na Wisłę. Architektura też gra tu ważną rolę, CNK to bowiem jeden z bardziej wyróżniających się pod względem architektonicznym budynków w stolicy.

• Centrum Nauki Kopernik

- ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 20, 00-390 Warszawa
- tel. +48 22 596 41 00
- info@kopernik.org.pl

www.kopernik.org.pl

Z okazji przypadających w 2023 r. 550. urodzin Mikołaja Kopernika CNK ustanowiło nagrodę o nazwie Przewroty. Dlaczego? Otóż nie tylko Kopernik swoim odkryciem dokonał przewrotu w astronomii. Niemal pięć wieków później przewrót kopernikański w edukacji postulował John Dewey. Dziecko – mówił naukowiec – staje się Słońcem, wokół którego krążący mają poczynania wychowawcze. To doskonałe motto dla każdego rodzica.

MIEJSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY W WARSZAWIE I PAWILON EDUKACYJNY KAMIEŃ

Warszawskie ZOO istnieje od 1928 roku i jest nieodłącznym elementem krajobrazu prawobrzeżnej stolicy. Położony nieopodal Wisły i łęgów nadwiślańskich ogród obejmuje rozległy i w dużej części zielony teren na powierzchni ponad 40 ha. Na terenie ZOO znajduje się 10 całorocznych obiektów i wiele przestronnych wybiegów, oraz całe mnóstwo zielonych skwerów, punktów gastronomicznych oraz plac zabaw.

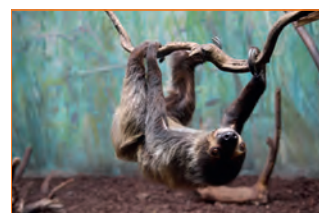

--- ok. 5 km od centrum Warszawy

praktycznie

→ Podczas zwiedzania ZOO warto korzystać z mapy, na której wskazano godziny karmienia zwierząt. Pokazowe karmienia zwierząt stanowią wielką atrakcję dla najmłodszych.

Dużym zainteresowaniem odwiedzających cieszą się **słoniarnia** z przestronnym wybiegiem zewnętrznym, **żyrafiarnia**, w której mieszka kilka żyraf i które można podziwiać zarówno w budynku jak i na wybiegu, **małpiarnia** czy **hipopotamiarnia** z dwoma basenami, letnim zewnętrznym i zimowym wewnętrznym, gdzie przez szybę można obserwować wielkie, pływające z gracją ssaki. Na terenie ogrodu znajduje się także słynna **Willa Żabińskich**, w której dawny dyrektor Jan Żabiński z rodziną ukrywał i ocalał setki Żydów podczas II wojny światowej. Willę można zwiedzać po uprzednim umówieniu. Dział Edukacji Warszawskiego ZOO prowadzi zajęcia i warsztaty dla dzieci, młodzieży a nawet dorosłych. Szczegółową ofertę można poznać na stronie w zakładce zoo.waw.pl/edukacja. Poza terenem ZOO, jednak w bliskim sąsiedztwie północnej bramy, znajduje się **Pawilon Edukacyjny Kamień**. W nietypowej budowli przeprowadzane są ekologiczne warsztaty i akcje edukacyjne.

- **Miejski Ogród Zoologiczny im. Antoniny i Jana Żabińskich**
- ul. Ratuszowa 1/3, 03-461 Warszawa
- tel. +48 22 619 40 41
- zoo@zoo.waw.pl

www.zoo.waw.pl

A to ciekawe! Warszawskie ZOO jest domem dla ponad 3 tysięcy zwierząt, przedstawicieli około 500 różnych gatunków! Postaraj się zapamiętać co najmniej 10 gatunków zwierząt, które udało Ci się zobaczyć w Warszawskim ZOO!

WYSTAWY FAMILIJNE W PAŃSTWOWYM MUZEUM ETNOGRAFICZNYM W WARSZAWIE

Muzeum znajduje się w zabytkowym gmachu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego przy ulicy Kredytowej 1, w samym sercu Warszawy, nieopodal Narodowej Galerii Sztuki Zachęta, Ogrodu Saskiego oraz Krakowskiego Przedmieścia. W muzeum prezentowane są wystawy stałe oraz czasowe, które skierowane są do dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

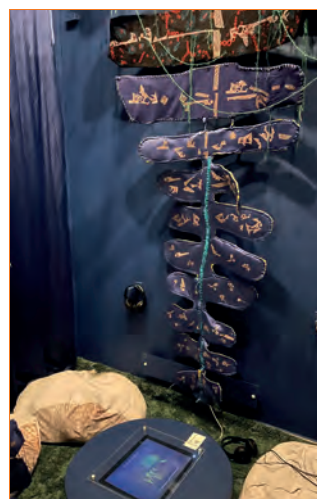

--- ok. 1 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Przez cały rok w Muzeum Etnograficznym można obejrzeć wiele wystaw czasowych, warto śledzić aktualności na stronie obiektu!
- Od lutego 2021 r. muzeum można zwiedzać w towarzystwie czworonożnych pupili! To wielka przyjemność dla rodzin zżytych z futrzastymi podopiecznymi.

Wystawy familijne przygotowywane są w bardzo przystępny i dostosowany do potrzeb dzieci sposób. Przestrzenie **ekspozycyjne bazują na interaktywności oraz sprzyjają eksplorowaniu**. Zachęcają do wspólnej podróży dziecka wraz z opiekunem. W ofercie muzeum znajduje się wiele wydarzeń skierowanych dla rodzin, które wspólnie mogą brać udział w warsztatach i lekcjach muzealnych. Ciekawe wydarzenia kulturalne odbywają się tu kilka razy w miesiącu. **Wśród nich są m.in. spotkania z autorami książek dla dzieci, warsztaty kulinarne, koncerty czy spotkania tematyczne.**

- Państwowe Muzeum Etnograficzne / Muzeum dla Dzieci w Warszawie
- ul. Kredytowa 1, 00-056 Warszawa
- tel. +48 22 827 76 41 do 46
- bilety@ethnomuseum.pl

www.ethnomuseum.pl

Policz lub zgadnij! „Czas świętowania w kulturach Polski i Europy” to największa wystawa Muzeum Etnograficznego. Oprócz obrazów, rzeźb, świątecznych dekoracji i rekwizytów są na niej przedstawione odświętne ubiory. Ile ich jest? 40, 60 czy 100?

MUZEUM LITERATURY IM. ADAMA MICKIEWICZA W WARSZAWIE

Skarbnica wiedzy o największych polskich pisarzach. Powstała jako muzeum poświęcone dwóm wieszczom – Mickiewiczowi i Słowackiemu, ale wraz z poszerzaniem zbiorów przemianowano ją na Muzeum Literatury. Można tu zobaczyć rękopisy, pamiętki, portrety, fotografie, a nawet posłuchać nagrań głosów oraz obejrzeć dokumentację fotograficzną i filmową. Wizyta w muzeum to doświadczenie, które może zmienić perspektywę młodego czytelnika i sprawić, że problematyka, tło historyczne i postaci z książek, staną się bliższe i bardziej rzeczywiste.

--- ok. 3,7 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Muzeum posiada bogatą ofertę edukacyjną. Odbywają się tu lekcje muzealne, zajęcia z elementami zabawy i warsztatów twórczych. Do niekwestionowanych atrakcji należy cykliczna impreza w ogrodzie Muzeum Władysława Broniewskiego, organizowana z okazji Dnia Dziecka, pod nazwą „Piknik Literacki”.
- Muzeum to także oddziały poświęcone innym pisarzom: Władysławowi Broniewskiemu (willa, ul. J. Dąbrowskiego 51), Andrzejowi Strugowi (ekspozycja biograficzno-literacka w mieszkaniu, Al. Niepodległości 210 m. 10), Marii Dąbrowskiej (mieszkanie, ul. Progi 1 m. 13) oraz Witoldowi Gombrowiczowi (w zabytkowym pałacu we Wsoli).

Placówka poświęcona jest przede wszystkim **Adamowi Mickiewiczowi**. Daje możliwość poznania go bardziej jako człowieka – nie tylko wieszca i pomnikowego poety. Kameralna atmosfera muzeum, zabytkowe staromiejskie zabudowania, dźwięk lekko skrzypiących desek, doskonale zachowane rękopisy, niemalże pachnące jeszcze atramentem – wszystko czyni to miejsce ciekawym, pełnym uroku i znaczenia. Wyjątkowa jest też jego lokalizacja – w sześciu staromiejskich kamienicach: **Kamienicy Balcerowskiej** z XV w., odbudowanej w postaci barokowej z elementami gotyckimi, **Kamienicy Orlemusowskiej** z XV w., odbudowanej jako barokowa, oraz **czterech kamieniczek od ul. Brzozowej**, zbudowanych na użytek muzeum w 1962 r.

- **Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza**
- Rynek Starego Miasta 20, 00-272 Warszawa
- tel. +48 22 831 40 61, +48 22 831 76 92
- sekretariat@muzeumliteratury.pl

www.muzeumliteratury.pl

Działalność Muzeum Literatury wykracza daleko poza granice naszego kraju. To dzięki jego staraniom i współpracy powstało kilka placówek promujących polską literaturę na świecie – m.in. Muzeum J. I. Kraszewskiego w Dreźnie w 1960 r., Muzeum A. Mickiewicza w Stambule, Muzeum J. Słowackiego w Krzemieńcu i Josepha Conrada w Berdyczowie. W roku 2017 roku we francuskim Vence powstało również Espace Muséal Gombrowicz. Mieści się w Villa Alexandrine, w mieszkaniu zajmowanym dawniej przez Witolda Gombrowicza.

MUZEUUM SPORTU I TURYSTYKI W WARSZAWIE

Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie to jedna z najstarszych placówek muzealnych o profilu sportowym na świecie. Zgromadzone tu eksponaty, w tym trofea i puchary, to prawdziwa gratka dla każdego dziecka, które ekscytuje się zawodami sportowymi. W zbiorach, liczących blisko 100 tysięcy eksponatów, muzeum posiada m.in.: wyjątkową kolekcję medali i pochodni olimpijskich oraz kajak na którym pływał Karol Wojtyła – późniejszy Papież Jan Paweł II, czy najmniejszą książkę olimpijską w historii.

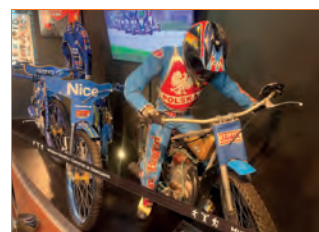

--- ok. 6 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Muzeum organizuje liczne atrakcje w ramach cyklicznej Nocy Muzeów. Zainteresowaniem cieszą się też Rodzinny Piknik Integracyjny „Razem Możemy Więcej!” oraz Spotkania Klubowe, czyli wydarzenia popularyzujące sport.
- Po wizycie w muzeum można sprawdzić zdobytą wiedzę w jednym z wielu quizów dostępnych na stronie obiektu.

Na ekspozycji przedstawionych zostało **ponad 40 dyscyplin, wśród nich: lekkoatletyka, kolarstwo, narciarstwo, łyżwiarstwo, tenis, szermierka, jeździectwo czy piłka nożna.** Wystawę uzupełniają filmy, nagrania dźwiękowe oraz prezentacje multimedialne. Muzeum, podobnie jak Polski Komitet Olimpijski (PKOl), znajduje się w **Centrum Olimpijskim**, prestiżowym wieżowcu położonym w dzielnicy Żoliborz. Na uwagę zasługuje elewacja budynku oraz **otaczające obiekt rzeźby**, w oczywisty sposób nawiązujące do idei olimpiady i zawodów sportowych. Ultranowoczesna przestrzeń, która zdaje się nie mieć końca – dzięki szklanym elementom konstrukcyjnym – jest scenariem najbardziej prestiżowych wydarzeń, konferencji i spotkań biznesowych. Muzeum organizuje lekcje dla dzieci i młodzieży, a także współuczestniczy w imprezach organizowanych przez PKOl.

• Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie

- Centrum Olimpijskie im. Jana Pawła II
- ul. Wybrzeże Gdyńskie 4, 01-531 Warszawa
- tel. +48 22 56 03 786
- edukacja@muzeumsportu.waw.pl

www.muzeumsportu.waw.pl

Ważne! Polscy alpinści mieli wiele wyjątkowych osiągnięć w Himalajach. Czy po wizycie w Muzeum Sportu i Turystyki umiesz wymienić jakiegoś polskiego wspinacza?

MUZEUW WOJSKA POLSKIEGO W WARSZAWIE

Wycieczka do muzeum jest spacerem przez historię Polski, w której nie brak wielkich i zwycięskich bitew oraz postaci wybitnych dowódców. Wystawa „1000 lat Chwały Oręża Polskiego” to nie tylko broń, ale i ekwipunek, zbroje, insygnia władzy czy chorągwie. Bogata, z rozmachem przygotowana ekspozycja ukazuje zmiany umundurowania na terytorium Rzeczypospolitej – od czasów pierwszych Piastów, przez stroje rycerzy Jagiełły, złoty wiek, czasy napoleońskie, mundury polskich wojskowych od początku XX w., po okres II wojny światowej.

--- ok. 5 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Muzeum położone jest na terenie Cytadeli Warszawskiej, która w ostatnich latach przeszła wielkie zmiany. Powstaje tu gigantyczny kompleks muzealny pod nazwą „CYTADELA MUZEÓW”.
- Obecnie dostępne są już nowoczesne ekspozycje Muzeum Katyńskiego i Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, a także nowo otwarte Muzeum Historii Polski.
- Przed wizytą warto pobrać aplikację – darmowy przewodnik mobilny.
- W ofercie muzeum są też oprowadzania przez przewodników oraz lekcje muzealne.

Największe wrażenie na młodych odbiorcach robią **dioramy oraz inscenizacje z postaciami historycznymi**. Jest Władysław Jagiełło, dumnie wyprężony na koniu, spoglądający daleko, może na pola Grunwaldu. Jest husaria w szarży pod Wiedniem. Jest i Marszałek Piłsudski, łagodnie trzymający lejce Kasztanki. Są jeszcze czołgi, zasieki, spadochroniarze czy sceny z Powstania Warszawskiego. Ekspresyjność ekspozycji potęgują **wspaniałe wnętrza nowopowstałego muzeum**. Gmach zachwyca rozmiarem i detalami pozornie ascetycznej fasady i wystroju. Z zewnątrz wydaje się pokryty rdzawą powłoką, która wewnątrz nabiera miedzianego blasku, podkreślonego kompozycją świetlną. Warto dodać, że nieopodal muzeum znajduje się nieduży, **zielony plac zabaw z fantastyczną kompozycją z drewnianych bali, po których chętnie wspinają się mali i duzi**. Na dłuższy spacer trzeba za to udać się do Parku Fosa i Stoki Cytadeli. **Wśród wielu przykładów landartu uwagę zwraca szczególnie „magiczna wierzba”**.

• Muzeum Wojska Polskiego

- Plac Gwardii Pieszej Koronnej (Pawilon Południowy)
01-519 Warszawa
- tel. +48 26 187 70 14
- muzeumwp@muzeumwp.pl, rezerwacja@muzeumwp.pl

www.muzeumwp.pl

Młody Odkrywco! Na wystawie Muzeum Wojska Polskiego prezentowanych jest ponad 3 tys. najcenniejszych zabytków z kolekcji MWP. Czy umiesz wymienić 5 rodzajów broni, którą posługiwali się Polacy na przestrzeni dziejów?

PAŁAC KULTURY I NAUKI W WARSZAWIE

Jeden z najświetniejszych budynków w naszym kraju, który współtworzy krajobraz warszawskiego City. 237 metrów wysokości, 46 kondygnacji i ponad 3 tysiące pomieszczeń robi wrażenie na każdym małym podróżniku, tak jak zapierający dech w piersiach widok na Warszawę z Tarasu Widokowego. Pominąć nie można też legendarnej Sali Kongresowej, mieszczącej się w pałacu muzeów, teatrów czy kina. Tysiące zakamarków, tajemnic i historii, niezwykli, skrzydlaci mieszkańcy – PKiN to absolutny hit.

--- ok. 0 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Taras Widokowy, tzw. Trzydziestka, mieści się na XXX piętrze PKiN. Wjazd windą na taras zajmuje jedynie 19 sekund. Do dyspozycji zwiedzających są cztery lunety pozwalające na podziwianie stolicy ze wszystkich stron świata, z wysokości 114 m.
- Latem okolice pałacu stają się areną licznych koncertów, pokazów teatralnych i filmowych. Zimą działa tu darmowe lodowisko z wypożyczalnią łyżew. W nocy gmach jest pięknie oświetlony, a na specjalne okazje uruchamiane są dodatkowe iluminacje.

Obowiązkowy punkt zwiedzania stolicy. Architektonicznie to mieszanka art déco, socrealizmu i polskiego historyzmu, inspirowana chicagowskimi i moskiewskimi budynkami.

Do jego budowy zużyto 40 milionów cegieł, 26 tysięcy ton stali i 3500 km przewodów elektrycznych. Na potrzeby konstrukcji sprowadzono najpiękniejsze rodzaje kolorowych marmurów, granitów i wapienia. Monumentalne wnętrza stanowią siedzibę niezliczonej ilości instytucji. Są tu dwa muzea, cztery teatry, Kinoteka, kilka szkół i uczelni, jest też basen – jeden z najstarszych w kraju, z 10-metrową skocznią. Są kawiarnie i restauracje oraz punkt Warszawskiej Informacji Turystycznej. Tajemnice pałacu najlepiej poznać podczas zorganizowanego zwiedzania.

- Pałac Kultury i Nauki
- Plac Defilad 1, 00-901 Warszawa
- tel. +48 22 656 76 00
- informacja@pkin.pl

www.pkin.pl

Na 42 piętrze PKiN mieszkają bardzo niezwykli lokatorzy. To jedne z nielicznych, żyjących na wolności sokołów wędrownych! Para ptaków przebywa w gnieździe przez cały rok, a w okresie lęgowym opiekuje się swoim potomstwem. Nad samymi sokołami natomiast pieczę sprawuje Stowarzyszenie na Rzecz Dzikich Zwierząt „SOKÓŁ”.

PGE NARODOWY W WARSZAWIE

Zbudowany z myślą o Mistrzostwach Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 stadion w barwach narodowych, symbol prawobrzeżnej Warszawy. Jeden z najnowocześniejszych tego typu obiektów w Europie, tętni życiem przez cały rok. Odbývają się tu koncerty światowej sławy artystów, mecze oraz inne wydarzenia sportowe, wystawy, targi i imprezy rodzinne.

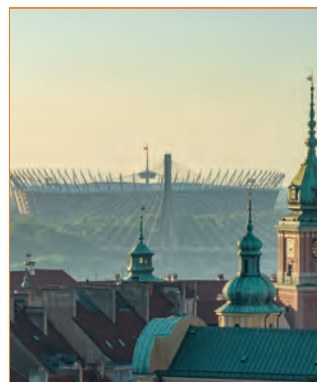

--- ok. 3,6 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Podczas zwiedzania z przewodnikiem zobaczyć można m.in. szatnię reprezentacji Polski, strefę zawodniczą, trybuny, loże VIP, Strefę Pucharową z pamiątkami z Euro 2012 i repliką Pucharu Polski. Proponowane trasy zwiedzania PGE Narodowego: „Piłkarskie emocje”, „Poczuj się jak VIP”, „W centrum wydarzeń” oraz wizyta na punkcie widokowym.
- PGE Narodowy można dostrzec z daleka, zwłaszcza po zmierzchu, kiedy rozświetlona elewacja przyjmuje narodowe biało-czerwone barwy. Jeśli chcesz zrobić ładne zdjęcie, najlepszym miejscem będzie plac Zamkowy – miejsce nad Trasą W-Z.

PGE Narodowy posiada **najwyższą klasę rozgrywkową „UEFA Elite Stadiums”**. Arenę zbudowano w miejscu Stadionu Dziesięciolecia i otwarto oficjalnie 29 stycznia 2012 r.

Sercem stadionu jest wielofunkcyjna płyta.

Na otaczających ją trybunach może zasiąść 58 274 widzów. Przed meczami pojawia się tutaj murawa, zaś podczas koncertów, fanów zaskakują najbardziej spektakularne sceny. To unikatowe miejsce jest również **największym kompleksem konferencyjno-kongresowym w stolicy**, które dysponuje ponad 50 000 m² powierzchni biznesowej oraz wieloma niestandardowymi pomieszczeniami. Obiekt przechodził liczne metamorfozy. Jedno pozostaje jednak niezmiennie. To właśnie tutaj bije serce aktywnej Polski, które można odkryć wybierając się na wycieczkę z przewodnikiem.

• PGE Narodowy

- Al. Księcia J. Poniatowskiego, 03-901 Warszawa
- tel. +48 22 295 95 95
- rezerwacje@pgenarodowy.pl

www.pgenarodowy.pl, www.wycieczki.pgenarodowy.pl

Na PGE Narodowym wystąpiły dotychczas takie gwiazdy jak m.in. Rolling Stones, Metallica, Depeche Mode, Ed Sheeran, P!nk, Beyonce i Coldplay. Największą publiczność zgromadził w lecie 2023 roku występ Dawida Podsiadło – na arenie pojawiło się ponad 80 tysięcy gości, co jest nowym rekordem publiczności w koncertowej historii największego stadionu w Polsce.

STACJA MUZEUM W WARSZAWIE

Gratka dla miłośników kolei. Mieszcząca się w budynku dawnego dworca Warszawa Główna placówka prezentuje na wystawach stałych i czasowych mnóstwo eksponatów i pamiątek. Wśród nich największy entuzjazm budzą makiety kolejowe. Czasami w ramach wystaw czasowych pokazywane są absolutne unikaty, jak na przykład przygotowana wraz z E. Wedel makietą czekoladowa czy makietą z klocków Lego.

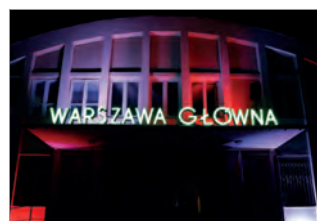

--- ok. 3 km od centrum Warszawy

praktycznie

- Dział Naukowo-Popularyzatorski zaprasza do udziału w zajęciach dla młodych pasjonatów pociągów i wszystkiego, co związane z koleją. Spotkania organizowane są w ramach dwóch klubów: Klub Najmłodszego Miłośnika Stacji Muzeum CIUCHCIAKI (3–6 lat) oraz Klub Małego Miłośnika Stacji Muzeum PAROWOZIK (7–13 lat).
- Zwiedzanie Stacji Muzeum warto połączyć ze zwiedzaniem jej oddziału – Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie (kursuje tutaj pociąg retro!). Pozostając w kolejowym klimacie, do Sochaczewa najlepiej dojechać pociągiem Kolei Mazowieckich ze stacji Warszawa Śródmieście.
- Stacja Muzeum jest organizatorem cyklicznych giełd modelarskich.

Stała ekspozycja muzeum prezentuje dzieje kolejnictwa na świecie i w Polsce. Jej bogatą częścią są **eksponaty pamiątkowo-historyczne**.

Można tu zobaczyć m.in. elementy umundurowania, odznaki, zegarki kolejarские i dworcowe zegary, piękne sztandary, semafony, aparaty telefoniczne i telegraficzne, latarki sygnalizacyjne i modele taboru. Tych ostatnich jest ponad 200 egzemplarzy, a są to: **modele parowozów, lokomotyw spalinowych i elektrycznych oraz wagonów pasażerskich i towarowych**, a także **makiety zabytkowych dworców. Prawdziwe parowozy, lokomotywy i wagony czekają natomiast w zewnętrznym skansenie**.

Do niektórych można nawet wejść! Absolutnym hitem Stacji Muzeum jest **symulator lokomotywy EU07**, dostępny dla dzieci w wieku 7+. Harmonogram jego udostępniania znajduje się na stronie internetowej.

• Stacja Muzeum

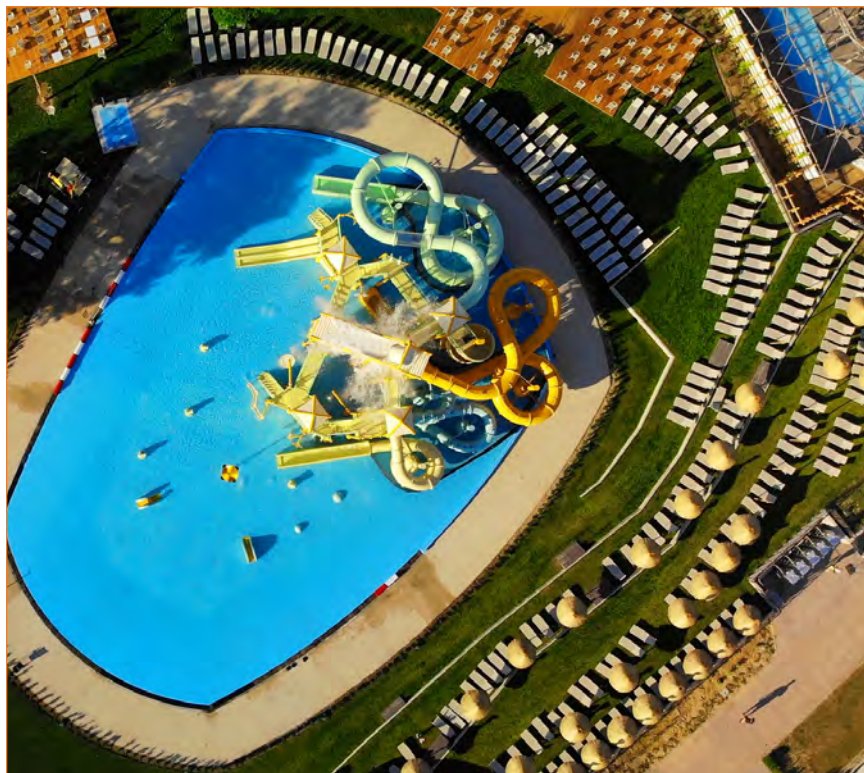
- ul. Towarowa 3, 00-811 Warszawa
- tel. +48 22 620 04 80
- kasa@stacjamuzeum.pl

www.stacjamuzeum.pl

Wejście do Stacji Muzeum ozdabiają dwa oryginalne neony WARSZAWA GŁÓWNA. Oba napisy przestały świecić kilkadziesiąt lat temu. W 2018 roku poddano je renowacji. Dziś zdobią północne i południowe wejście do muzeum.

JULINEK PARK

Julinek Park to wyjątkowe miejsce łączące zabawę i rekreację na świeżym powietrzu – nieopodal stolicy i jeszcze bliżej Kampinoskiego Parku Narodowego. Na 30 hektarach zielonej powierzchni rodziny z dziećmi w różnym wieku mają do dyspozycji zawieszony na kilku piętrach sosnowego lasu park linowy, wesołe miasteczko, krainę dmuchańców, pole do minigolfa, ściankę wspinaczkową czy ekologiczny plac zabaw.

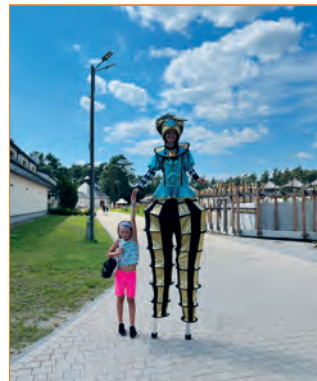

--- ok. 35 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- W letnie weekendy w Strefie Animacji odbywają się liczne pokazy sztuki cyrkowej, konkursy i zabawy. Jeśli przyjedziemy odpowiednio wcześniej, czeka nas moc atrakcji.
- Dla miłośników aktywnego wypoczynku Julinek przygotował aplikację rowerową. Warto zaplanować dłuższy pobyt w parku tak, aby jeden dzień przeznaczyć na rodzinną eskapadę rowerową.

Od niedawna letnią porą funkcjonuje tu nowoczesny **park wodny** z mnóstwem interaktywnych atrakcji. Na terenie parku nie brak **lodziarni**, kawiarenek, **restauracji** oraz zakątków z grami typu **flippery**. W Julinku działa również **wypożyczalnia rowerów** i **sprzętu sportowego**. Tereny okolicznej puszczy przecina gęsta sieć szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych. Nie brak też platform widokowych, wiat piknikowych i innych miejsc wypoczynku. Julinek posiada świeżo wyremontowany **obiekt noclegowy typu B&B**. Do perełek architektonicznych parku należą odrestaurowane gmachy **Małej i Dużej Areny**. Pochodzą z czasów, kiedy w Julinku funkcjonowała unikalna w skali świata Baza Cyrkowa (lata 50. XX wieku). Wówczas ośrodek był centrum szkoleniowym dla ekip cyrkowych działających w całej Polsce. Tu również powstała istniejąca do dziś Państwowa Szkoła Sztuki Cyrkowej.

• Julinek Park

- Julinek 1, 05-084 Leszno k/Warszawy
- tel. +48 22 611 61 09
- kontakt@julinec.com.pl

www.julinec.com.pl

Czy wiesz, że na terenie Julinka od ponad 50 lat działa Państwowa Szkoła Sztuki Cyrkowej? Nauka w szkole cyrkowej obejmuje takie dyscypliny i zajęcia, jak akrobatyka, gimnastyka, ekwilibrystyka, żonglerka czy gra aktorska. Uczniom nie wystarczą jednak zwinność i wysportowanie. W szkole cyrkowej ważna jest również ... nauka języków obcych.

KAROLIN – SIEDZIBA ZESPOŁU „MAZOWSZE”

Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” należy do największych na świecie zespołów artystycznych, sięgających do bogactwa kultury ludowej, tańców, piosenek, przyśpiewek i obyczajów. Kształt, w jakim „Mazowsze” istnieje do dziś, nadali Zespołowi znakomici polscy artyści: Tadeusz Sygietyński oraz Mira Zimińska-Sygietyńska. Od 1948 roku siedzibą Zespołu jest Karolin, część podwarszawskiej miejscowości Otrębusy, zlokalizowany w malowniczej otulinie Lasu Młochowskiego.

--- ok. 28 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- W Karolinie cyklicznie odbywają się: warsztaty, potańcówki, pokazy, spektakle edukacyjne, koncerty, jarmarki, Rodzinny Piknik z Zespołem „Mazowsze”.
- Na miejscu znajduje się również Gościniec „Mazowsze” – restauracja i obiekt hotelowy.

Podczas wizyty w Karolinie możecie skorzystać z bogatej oferty kulturalnej zespołu „Mazowsze”. W nowoczesnej Sali Widowiskowej weźmiecie udział w spektaklach oraz koncertach w wykonaniu chóru, baletu i orkiestry „Mazowsza”. W Centrum Folkloru Polskiego „Karolin” zwiedzicie ekspozycję, która w sposób barwny i angażujący opowiada o historii i działalności Zespołu oraz bogactwie i różnorodności polskiej kultury, tańcach ludowych, tańcach narodowych, folklorze muzycznym, instrumentach i strojach. Co więcej na terenie parku, wchodzącego w skład kompleksu Karolin, znajdziecie także place zabaw oraz ścieżki dydaktyczne: przyrodniczą i historyczną. W Karolinie nie ma miejsca na nudę!

- Centrum Folkloru Polskiego „Karolin”
- ul. Świerkowa 2, 05-805 Otrębusy
- tel. +48 22 208 87 00, +48 605 501 770
- kontakt@karolinmazowsze.pl

www.karolinmazowsze.pl

Na ekspozycji Centrum Folkloru Polskiego „Karolin” znajdziecie wiele motywów zaczerpniętych z tradycyjnego wzornictwa. Zobaczcie wzory łowickie, kurpiowskie, krakowskie czy góralskie parzenice. Zaprojektujcie swoje własne wzory inspirowane folklorem.

KONSTANCIN-JEZIORNA

Jedyny w województwie mazowieckim uzdrowisko, którego historia sięga końca XIX w. Położone na obrzeżach Warszawy, w otoczeniu kilku rezerwatów przyrody i Chojnowskiego Parku Krajobrazowego, stanowi doskonały przykład udanego połączenia historii, geografii i ludzkiej przedsiębiorczości. Chętnie odwiedzane przez mieszkańców stolicy i okolic, przyciąga wieloma atrakcjami i powiewem luksusu. Największą atrakcją Konstancina-Jeziorny jest Park Zdrojowy z tężnią solankową, drugą najstarszą i najbardziej rozpoznawalną po ciechocińskiej.

--- ok. 18 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Najmłodszym podróżnikom do gustu przypadnie z pewnością wizyta w Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści MuBaBaO w Czarnowie. To miejsce stworzone z pasji, dla wartościowej zabawy zarówno dzieci, jak i dorosłych.
- Warszawę i Konstancin-Jeziornę łączy m.in. znakowany na niebiesko Rowerowy Szlak Wisły, który początek bierze w Al. Ujazdowskich, kończy się zaś w Parku Zdrojowym (GPX dostępny na stronie mazowsze.szlaki.pttk.pl). Do Konstancina-Jeziorny kursują także regularnie autobusy (rozkład na stronie wtp.waw.pl).

Na kuracjuszy i turystów czekają tu liczne kawiarnie i restauracje, wiele z nich zaprasza do zabytkowych wnętrz tutejszych willi. Trzeba bowiem podkreślić, że Konstancin-Jeziorna ma **charakter miasta willowego**. Przedwojenne wille w wielu przypadkach stanowią własność prywatną, są jednak i takie, które otwierają podwoje dla zwiedzających (**Willa Świt mieszcząca Dom Pamięci Stefana Żeromskiego i Villa La Fleur, w której podziwiać można. m.in. dzieła artystów z École de Paris skupiającej największe indywidualności sztuki I połowy XX wieku**). Nie tylko młodym miłośnikom sportu miasto oferuje liczne atrakcje w Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji, boiskach i placach sportowych czy też skateparku. Miłośników jazdy konnej zapraszają tutejsze **stadniny i konny szlak w Lasach Chojnowskich, a na rowerzystów czeka sieć ścieżek i szlaków.**

• Konstancin-Jeziorna

- > Punkt Informacji Turystycznej, ul. Piłsudskiego 42 (willa Kamilin, przy Parku Zdrojowym)
- > tel. +48 22 484 24 47 (w godzinach pracy punktu)
- > promocja@konstancinjeziorna.pl

www.konstancinjeziorna.pl

*Konstancin-Jeziorna bohaterem bajek? Tak. W ramach projektu **Miasto Słońca – Królestwo Bajek** powstaje cykl opowieści, które w wyjątkowy i kreatywny sposób popularyzują uzdrowisko. Bajki można czytać, oglądać ich słuchać. Więcej informacji znajdziecie na facebookowym profilu **Miasto Słońca – Królestwo Bajek Konstancin-Jeziorna**.*

TERMY MSZCZONÓW

Termy Mszczonów to kompleks basenów termalnych położony zaledwie 40 km od Warszawy. Zróżnicowana oferta obejmuje dwa całoroczne baseny, basen rekreacyjny, sportowy oraz basen dla dzieci. W części rekreacyjnej dostępne są zjeżdżalnie wodne, sztuczna rzeka, dysze do hydromasażu, gejzery wodne, ławeczki i leżanki napowietrzające oraz jacuzzi. Baseny zewnętrzne otacza strefa z leżakami, a nieco dalej rozległa plaża trawiasta, na której można rozłożyć kocyk, boiska do plażowej piłki siatkowej oraz plac zabaw dla dzieci.

--- ok. 40 km na południowy zachód od Warszawy

praktycznie

- Przyjeżdżając na Termy Mszczonów w sezonie letnim nie trzeba zaopatrywać się w prowiant. Na miejscu działa bar, w którym królują przysmaki letników, tj. frytki, zapiekanki czy pizza.
- Zimą Termy oferują dwa baseny z wodą termalną o temp. 30–34°C, sauny, grotę solną, jacuzzi zewnętrzne oraz zadaszone, sztuczne lodowisko z wypożyczalnią łyżew i kasków.

Oprócz wszelkich atrakcji wodnych w kompleksie znajduje się również **przestrzeń do relaksu**.

W stan odprężenia oraz lepszy nastrój wprowadzi cię pobyt w **grocie solnej**, w **saunach** lub **kąpiel w wannach jacuzzi**. Mszczonowskie baseny zasilane są wodą o temperaturze od 26 do 34°C, wydobywaną z głębokości ponad 1600 m.

Wody termalne w Mszczonowie działają na organizm w trojaki sposób: poprzez temperaturę, związki mineralne i odciążenie, jakie zapewnia środowisko wodne. Osoby, które odwiedzają regularnie termy, wiedzą, że ćwiczenia wykonywane w wodzie są łatwiejsze, a ciepło sprawia, że minerały zawarte w wodzie lepiej wnikają w skórę. Dlatego na wycieczkę do Mszczonowa warto zabrać nie tylko najmłodsze, ale także najstarsze pokolenie.

• Termy Mszczonów

- > ul. Warszawska 52, 96-320 Mszczonów
- > termy@termy-mszczonow.eu
- > tel. +48 46 857 87 81

www.termy-mszczonow.eu

Wody wykorzystywane w basenach całorocznych to wolne od zanieczyszczeń wody termalne. W celu zachowania ich naturalnych właściwości, nie są filtrowane ani wzbogacane. Charakteryzują się one podwyższoną zawartością związków żelaza. Przyjrzyj się wodzie w basenie. Nie jest idealnie przezroczysta. Spróbuj określić, jaką ma barwę.

SUNTAGO – PARK OF POLAND

To największy zadaszony aquapark w Europie, w którym stała temperatura wynosi 32°C. Może pomieścić nawet 15 tysięcy osób, gwarantując wszystkim niezapomnianą zabawę i relaks. O tropikalny klimat dba ponad 700 naturalnych palm, wśród których rozstawionych jest całe mnóstwo wygodnych leżaków. Skoki adrenaliny zapewnia 35 zjeżdżalni oraz 18 basenów. Przy słonecznej pogodzie rozsuwany jest szklany dach. Nudzić się tu nie sposób, a atrakcji wystarcza na kilka dni.

--- ok. 56 km na południowy zachód od Warszawy

praktycznie

- Nad bezpieczeństwem bawiących się i pływających w Suntago czuwa zespół ratowników. Na terenie parku znajdują się też 4 punkty medyczne. Ich położenie można łatwo sprawdzić na licznych mapkach udostępnianych na terenie obiektu.
- Spragnionym mocnych podwodnych wrażeń polecamy drugą wodną atrakcję w okolicy – basen do nurkowania Deepspot w Mszczonowie. Największy i najgłębszy (45 m głębokości) deepspot w Polsce, a w nim podwodne jaskinie i wrak na dnie, a do tego opieka profesjonalistów światowego formatu. Idealne miejsce dla free- i scuba diverów.

Na turystów czekają trzy strefy tematyczne.

Jamango – Moc wodnych wrażeń to wodna dżungla pełna atrakcji i niespodzianek na światowym poziomie! **Kilkadziesiąt zjeżdżalni** ma łączną długość 3,2 km, a baseny powierzchnię 3500 m². **Na najmłodszych czekają brodziki z wodnymi placami zabaw, a na starszych basen ze sztuczną falą, rwąca rzeka oraz symulator sufingu.** Goście posilić się mogą w jednym z wielu punktów gastronomicznych serwujących pyszne jedzenie i przekąski z różnych zakątków świata. Najróżniejsze formy wypoczynku udostępniają **strefy Relax i Saunaria z ośmioma różnymi saunami i łaźniami, basenami termalnymi i przestronną, luksusową strefą SPA.**

Gdy rodzice odpoczywają, dzieci mogą się bawić pod okiem animatora w **Jay's Kids Club.** W Suntago zorganizować można urodziny pod palmami i jedyne w swoim rodzaju Kinder party. Dla tych, którzy chcą zostać dłużej powstała baza noclegowa Suntago Village zlokalizowana przy samym parku.

• Suntago Wodny Świat – Park of Poland

- > ul. Nowy Świat 1, 96-300 Wręcza
- > tel. +48 22 12 20 288

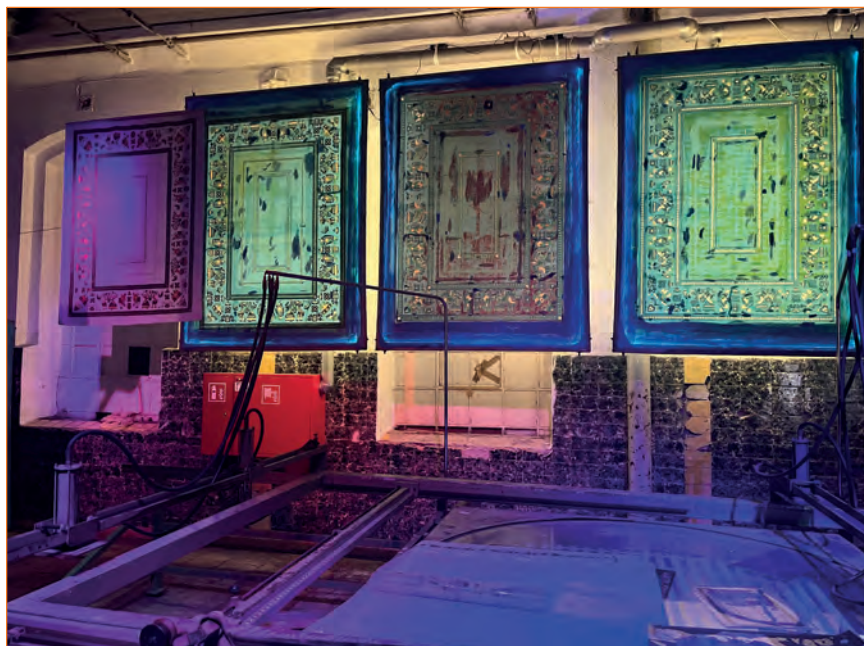
www.parkofpoland.com

Park Wodny Suntago ma swoją piosenkę „Suntago Song” wraz ze specjalnym układem tanecznym. Klip jest dostępny na YouTube. Warto nauczyć się ruchów i słów, ponieważ dźwięki tej melodii często rozbrzmiewają we wnętrzach parku!

ŻYRARDÓW

Określany mianem miasta z czerwonej cegły Żyrardów jest jedynym tego typu założeniem urbanistycznym na Mazowszu. Tym, co go wyróżnia w skali europejskiej, jest niemal w całości zachowany zespół budynków fabrycznych, mieszkalnych i użyteczności publicznej miasta przemysłowego z przełomu XIX i XX w. O jego wyjątkowości stanowi industrialny klimat tworzony przez bogactwo monumentalnych zabytków przemysłu oraz zieleń wypełniająca regularne kwartały dawnych domów robotniczych.

--- ok. 63 km na południowy zachód od Warszawy

praktycznie

- Po przejściu szesnastu zabytkowych krosien żakardowych Muzeum Lniarstwa organizuje pokazy tkackie prowadzone przez byłych pracowników dawnej Fabryki Lnu. Produkowane tkaniny prezentują wzornictwo pochodzące z lat 60. i 70. XX wieku
- Przez cały rok można zaglądać do Industrialnej Zagrody na terenie Muzeum Lniarstwa. Mieszkają tu rosłe wielbłądy, para alpaki, renifery, osiołki i rezolutne koziołki.
- Ciekawe zajęcia edukacyjne prowadzone są przez Muzeum Mazowsza Zachodniego. Dotyczą historii i etnografii Mazowsza oraz Żyrardowa.

Żyrardów przeżywa dziś prawdziwy renesans, tak jakby dawnej fabryce podarowano nowe życie. Zabytkowe industrialne zabudowania ponownie wypełniają ludzie – mieszkańcy i turyści, pełniąc one bowiem nowe funkcje: muzealne (koniecznie należy odwiedzić **Muzeum Lniarstwa** w jednej z hal fabrycznych dawnego bielnika oraz **Muzeum Mazowsza Zachodniego** w willi byłego współwłaściciela Zakładów Żyrardowskich, Karola Dittricha), hotelowe, obiekty gastronomiczne, mieszkaniowe i handlowe. Stare mury dzięki starannie prowadzonej rewitalizacji cieszą oko swoim wyglądem. Na spacer idealny jest zaaranżowany w stylu angielskim **park im. Karola Dittricha**. W lecie świetnym miejscem na wypoczynek jest też kąpielisko nad **Zalewem Żyrardowskim**.

• Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej

- > ul. 1 Maja 45, 96-300 Żyrardów
- > tel. +48 46 854 28 28
- > cit@zyrardow.pl

www.zyrardow.pl, www.resursa.zyrardow.pl

Znajdująca się w Muzeum Mazowsza Zachodniego panorama Żyrardowa z 1899 r. została wykonana na wystawę światową w Paryżu. To akwarela o wymiarach 140 x 367 cm z widokiem osady fabrycznej namalowanym z lotu ptaka, na której widoczne są nawet najmniejsze szczegóły: elewacje budynków, linia kolejowa, dorożki i piesi, wozy czy żniwiarze na polach.

MIEJSKI OGRÓD ZOOLOGICZNY W PŁOCKU

Malowniczo położony na nadwiślańskiej skarpie kameralny ogród zoologiczny, idealny na rodzinne spacerunki w otoczeniu bogatej fauny oraz wielu okazów botanicznych. Na powierzchni 10 ha żyje tu blisko 8 tysięcy zwierząt reprezentujących 580 gatunków.

--- ok. 109 km na północny zachód od Warszawy

praktycznie

- Jeśli chcecie przeżyć coś naprawdę niezwykłego, nie może Was zabraknąć na Zoonooocy. Co roku, na początku wakacji (przełom czerwca/lipca) płockie zoo otwiera swoje podwoje na jedną noc. Spanie pod namiotem, wspólne ognisko, zabawy, pokazy, a przede wszystkim unikalna możliwość podglądania nocnego życia zwierząt przyciągają od kilku lat ludzi z całej Polski.
- Zimą zoo zaprasza na Trasę Zimowego Zwiedzania. Wszystkie znajdujące się na niej punkty oznaczono na specjalnie przygotowanej mapie dostępnej w kasie. Podczas zimowego spaceru można zobaczyć m.in. jedyne w Polsce renifery fińskie.

Płockie zoo działa od 1951 r. Stanowi jedno z ulubionych miejsc spędzania czasu wolnego przez mieszkańców miasta i przyjeżdżających do niego turystów. Na dzieci czekają **plac zabaw i park linowy**, liczne **punkty gastronomiczne i sklepik z pamiątkami**. Wielką atrakcją jest **minizoo, w którym dzieci mogą pogłaskać kózki czy zobaczyć z bliska owieczki i kucyki**. Popularnością, i to nie tylko wśród najmłodszych, cieszą się **pokazy karmienia zwierząt**. Wizyta w zoo to niezastąpiona forma kontaktu ze światem flory i fauny, która ma niezwykle ważny wydźwięk edukacyjny. Ogród **można zwiedzać z przewodnikiem**, który odpowie na wszystkie, nawet najtrudniejsze pytania. Placówka organizuje również zajęcia edukacyjne, także z udziałem żywych zwierząt.

• Miejski Ogród Zoologiczny w Płocku Sp. z o.o.

- > ul. Norbertańska 2, 09-402 Płock
- > tel. +48 24 366 05 12
- > sekretariat@zoo.plock.pl

www.zoo.plock.pl

Mieszkające w płockim zoo zwierzęta zjadają rocznie m.in. 50 ton siana i 15 ton zielonki z mieszanki świeżych traw i lucerny, 27 ton marchwi, 22 tony buraków, 15 ton jabłek, 9 ton bananów, 2 tony kapusty pekińskiej, 2 tony pomarańczy, tonę ogórków, tonę pietruszki, 1,5 tony białego sera, 12 tysięcy jajek, 2,5 tysiąca pęczków pietruszki i wiele setek kilogramów innych produktów, takich jak: jarmuż, arbuzy, kalarepa, cykorie, winogrona, kiwi, granaty, gruszek, brokuły czy kalafiorów.

MUZEUW MAZOWIECKIE W PŁOCKU

Najstarsze publiczne muzeum w Polsce, powołane do życia w 1821 r. z inicjatywy Towarzystwa Naukowego Płockiego. Słynie przede wszystkim z największej w Polsce kolekcji sztuki secesyjnej przełomu XIX i XX w., dlatego też często nazywane jest „muzeum secesji”. Swoje zbiory prezentuje w kilku różnych zabytkowych budynkach.

--- ok. **110 km** na północny zachód od Warszawy

praktycznie

- Muzeum Mazowieckie oferuje szeroki wybór zajęć i warsztatów muzealnych dla najmłodszych adeptów sztuki, m.in. „Palce czy pędzle? Czyli malowali jaskiniowcy”, „Jak zostać średniowiecznym skrybą? Czyli warsztaty pisania gęsim piórem”, „Sztuka kreatywnego myślenia – zajęcia połączone z warsztatem plastycznym”. Ciekawe są również podchody muzealne, podczas których dzieci poznają ekspozycję, wcielając się w rolę poszukiwaczy.
- Płock jako historyczna stolica Mazowsza to jedno z najciekawszych miast w regionie. Warto zaplanować spędzenie tutaj całego dnia. Wizytę najlepiej zacząć w znajdującym się na Starym Rynku centrum informacji turystycznej, w którym można zaopatrzyć się w materiały promocyjne i mapy.

Najbardziej znana jest ekspozycja w kamienicy przy ul. Tumskiej. Po przekroczeniu jej progu cofamy się w czasie do przełomu XIX i XX w. Jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki przenosimy się do średnio zamożnego **domu mieszczańskiego, pełnego mebli, bibelotów i ceramiki**. Tu także możemy zobaczyć **Galerię Malarstwa i Rzeźby Młodej Polski**. Nowe skrzydło kamienicy zachwyca z kolei wystawą historyczną **„X wieków Płocka”**. Uwagę przyciąga imponująca **makieta miasta z około 1800 r.** z efektami świetlnymi i dźwiękowymi.

Wystawa w Spichlerzu (ul. Kazimierza Wielkiego 11b) wprowadza w zaczarowany świat egzotycznej sztuki, a w dawnej XIX-wiecznej synagodze (ul. Kwiatka 7) jest **Muzeum Żydów Mazowieckich**, które snuje opowieść o historii i tradycji żydowskiej. Z kolei kulturę olenderską można poznać zwiedzając oddział w Wiączeminiu Polskim. W Skansenie Osadnictwa Nadwiślańskiego znajdują się m. in. dawny kościół ewangelicko-augsburski, zabudowania gospodarskie i znakomicie zachowana szkoła z wyposażeniem!

• Muzeum Mazowieckie w Płocku

- > ul. Tumska 8, 09-402 Płock
- > tel. +48 24 364 70 70
- > sekretariat@muzeumplock.eu

www.muzeumplock.eu

Nie tylko secesja, ale również art déco. Wśród niemal 2000 obiektów składających się na międzywojenną kolekcję Muzeum Mazowieckiego jeden zachwyci nie tylko najmłodszych miłośników motoryzacji. Oto umieszczone na okrągłej platformie stoi oryginalne auto z epoki – Iłńczy, czerwony Jowett z 1926 r. Kto by nie chciał się nim przejechać...

EUROPEJSKIE CENTRUM ARTYSTYCZNE IM. FRYDERYKA CHOPINA W SANNIKACH

Przepiękny neoklasycystyczny pałac z XVIII w., otoczony baśniowym parkiem. To jedyny na Mazowszu historycznie autentyczny obiekt związany z Fryderykiem Chopinem. Tu bowiem, niemal 200 lat temu, genialny kompozytor spędził dwa letnie miesiące, będąc gościem swojego licealnego kolegi Konstantego Prusaka.

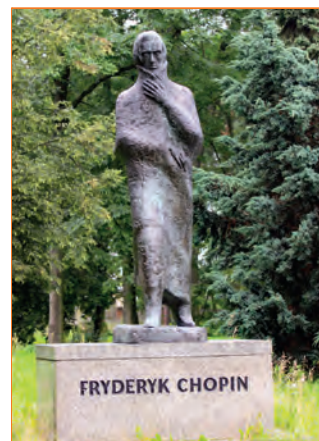

--- ok. 89 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- Na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego znajduje się Dom Pracy Twórczej, który oferuje kilka pokoi gościnnych.
- Przy pałacu w Sannikach działa punkt informacji turystycznej.

Dziś siedzibę w zrewitalizowanym pałacu ma Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina. Odbývają się tu **koncerty, wernisaże, przedstawienia teatralne, pokazy filmowe i multimedialne**. Pałac wraz z otaczającym go parkiem tworzy niezwykłą **przestrzeń do organizacji wydarzeń kulturalnych**, ale również **rekreacji i wypoczynku**. Malownicze **alejki zachęcają do spacerów**, a **kompleks sportowy z boiskami i kortami do aktywności fizycznej**. Dzieci mogą się bawić na placu zabaw, a rodzice wypocząć w obszernej **altanie grillowej**. Sam **pałac**, odrestaurowany z dbałością o najmniejsze szczegóły, **można zwiedzać** z przewodnikiem. Centrum organizuje też **warsztaty tematyczne związane z Chopinem** (np. kulinarne „Smaki Chopina”) i nie tylko (np. rękodzielnicze „Na fiołkową nutę”).

- Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach
- ul. Warszawska 142, 09-540 Sanniki
- tel. +48 24 268 11 08
- sekretariat@ecasanniki.pl

www.ecasanniki.pl

Pod podłogą pałacu znajduje się tajemniczy tunel podziemny. Murowany, z cegły, ze sklepieniem kolebkowym, ma 140 cm wysokości, 90 cm szerokości i ciągnie się od ponad 100-letniej klatki schodowej aż do fundamentów. Odkryto go w ramach prowadzonych w 2011 r. prac archeologicznych.

MUZEUW WSI MAZOWIECKIEJ W SIERPCU

Na zwiedzanie sierpeckiego skansenu warto zarezerwować co najmniej kilka godzin i ładną pogodę. Na równinnym terenie, urozmaiconym malowniczo rozłożystymi wierzbami, zgromadzono kilkadziesiąt zabytków architektury wiejskiej. Są wśród nich budynki mieszkalne, gospodarcze, a także kościół, kuźnia, olejarnia, karczma, wiatrak oraz mniejsze obiekty takie jak: studnie, kapliczki i krzyże przydrożne.

--- ok. 127 km na północny zachód od Warszawy

praktycznie

→ Na terenie Muzeum funkcjonuje szkołka jeździecka, która organizuje lekcje także dla początkujących. Muzeum prowadzi liczne warsztaty edukacyjne m.in. „Od ziarenka do chleba”, „Skarby pszczelej rodziny. Od miodu do wosku”, „Sytuacja dziecka wiejskiego na przełomie XIX i XX wieku” z tworzeniem dawnej dziecięcej zabawki – lalki motanki czy lekcję kaligrafii, oraz imprezy tematyczne, m.in. „Niedziela Palmowa w skansenie”, „Gry i zabawy wielkanocne”, „Leśne gotowanie na polanie” (maj), „Dzień dziecka w skansenie” z mistrzostwami Hobby Horse (czerwiec), „Miodobranie w skansenie” (lipiec), „Żniwa w skansenie” (sierpień), „Wykopki w skansenie” (wrzesień), Jarmark Bożonarodzeniowy (grudzień). Konkursy: „Tradycyjna palma wielkanocna”, „Najsmaczniejsza potrawa mazowiecka” i „Szopka betlejemka. Małe dzieło sztuki”.

Poszczególne zagrody zestawiono tak, aby ukazywały obraz XIX-wiecznej mazowieckiej wsi typu rządówka. Wnętrza chałup zostały odtworzone z wykorzystaniem oryginalnych, zabytkowych mebli i przedmiotów pozyskanych z terenu Mazowsza północno-zachodniego.

Na podwórkach i w budynkach gospodarczych można zobaczyć narzędzia i sprzęty rolnicze, którymi posługiwali się nasi przodkowie.

Odtworzono również warsztaty rzemieślnicze.

Zwiedzanie muzeum na świeżym powietrzu jest tym przyjemniejsze, że aranżując przestrzeń, zadbano o takie detale jak: uprawy w przydomowych ogródkach, zwierzęta

gospodarskie czy studnie z żurawiami. W muzeum zgromadzono ponadto kolekcję około 1000 rzeźb twórców ludowych.

Dużą atrakcją, po

wcześniejszym umówieniu, stanowią także

przejażdżki bryczką, wozem,

a zimą kuligi. Skansen ma oryginalne i piękne

plenery, wprost idealne do organizowania

rodzinnych pikników.

• Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu

> ul. Gabriela Narutowicza 64, 09-200 Sierpc

> tel. +48 24 275 28 83

> skansen@mwmskansen.pl

www.mwmskansen.pl

Współcześnie maluje się ściany najczęściej na kolor biały. A jak było dawniej, na mazowieckiej wsi? Postaraj się zwrócić na to uwagę podczas zwiedzania. Jakie kolory domów i ścian udało Ci się zobaczyć?

MUZEUW KOLEI WĄSKOTOROWEJ W SOCHACZEWIE

Muzeum powstało w miejscu dawnej stacji Sochaczew Wąskotorowy, zaś ekspozycje stałe i czasowe dokumentują historię sochaczewskiej kolei wąskotorowej i innych polskich wąskotorówek. W 2015 r. przy muzeum otwarto Centrum Edukacyjno-Turystyczne. Przestronny gmach liczy kilka pomieszczeń, które służą działalności wystawienniczej, edukacyjnej i turystycznej. Jeszcze w drugiej połowie ubiegłego wieku kolejki wąskotorowe odgrywały ważną rolę zarówno w przewozach pasażerskich, jak i towarowych.

--- ok. 55 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- W placówce prowadzonych jest wiele zajęć edukacyjnych. Oferta podzielona jest na kilka bloków tematycznych, m.in. „Podróż w czasie koleją wąskotorową”, „Opowieści starych lokomotyw” i „Lekcje specjalne”.
- Pociąg Retro uruchamiany jest w miesiącach od kwietnia do października.

Współcześnie wzruszają starsze pokolenia zwiedzających, zaś młodych po prostu ciekawią. W sochaczewskiej kolekcji znajduje się **226 jednostek wąskotorowego taboru kolejowego**, w tym aż 140 wyekspozowanych na wystawie plenerowej, a to największy tego typu zbiór w Polsce. Unikatowa wystawa obejmuje najróżniejsze **lokomotywy, wagony, wyposażenie dawnych stacji i taboru**, a także **urządzenia służące organizacji ruchu kolejowego**. Muzeum słynie również z **Pociągu Retro, który kursuje z Sochaczewa do Puszczy Kampinowskiej**. Niepieszna, ale bogata w piękne krajobrazy i widoki mazowieckich zabytków trasa liczy 18 km, przy czym pociąg jedzie z prędkością około 15 km/godz. Skład prowadzi lokomotywa spalinowa Lxd2-342 produkcji rumuńskiej lub odrestaurowany polski parowóz Px29-1704 z 1929 r. (znany „statysta” z serialu „Alternatywy 4”).

• Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie

- ul. Towarowa 7, 96-500 Sochaczew
- wejście główne: ul. Licealna 18
- tel. +48 46 862 59 76, biuro@stacjamuzeum.pl (sekretariat)
- tel. +48 46 862 59 75, rezerwacja@stacjamuzeum.pl (kasa)

www.kolejkasochaczew.pl

Zadanie dla uważnego tropiciela! Na placu muzealnym odnajdź maszynę, która była odpowiedzialna za odśnieżanie torów. Jak się nazywa? I jeszcze jedno zadanie! Co było paliwem parowozów, a co poruszało tłoki i sprawiało stalowe koła w ruch?

RUINY ZAMKU KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH W SOCHACZEWIE

Ruiny dawnej, potężnej twierdzy książąt mazowieckich górują nad Sochaczewem i wartko płynącą u podnóża skarpy Bzurą. Murowany zamek wzniesiono tu już w XIV w. Od strony miasta i nowo powstałego amfiteatru można dotrzeć tu jednym z dwóch podejść – nieco stromymi schodkami lub drogą łagodnie opasającą stok.

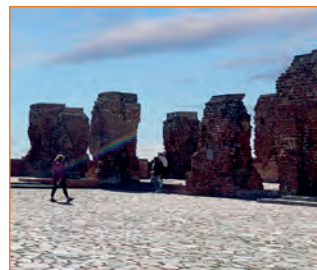

--- ok. 70 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- Zaledwie 2 km dzielą Sochaczew od Żelazowej Woli. Jeśli czas pozwoli, można zaplanować pieszą wycieczkę do Domu Urodzenia Fryderyka Chopina.
- Pomyśl o połączeniu wizyty na wzgórzu z wycieczką Pociągiem Retro!

Warto dodać, że ruiny, które dziś można podziwiać, pochodzą z XVII wieku. Po pierwotnym zamku pozostały ledwie uchwytnie fundamenty. Spacer pośród zamkowych murów warto zaplanować w słoneczny dzień. Do czasów współczesnych nie zachowały się sklepienia i zwiedzanie odbywa się pod otwartym niebem. Na terenie podzamcza odbywa się cykliczny, letni piknik historyczny „Zawisza Czarny nad Bzurą”. Nazwa pochodzi od wydarzenia z 1414 r., kiedy to w Sochaczewie Zawisza wypowiedział wojnę zakonowi krzyżackiemu w imieniu króla Polski. Po wizycie na wzgórzu koniecznie należy udać się na szerokie, zielone **bulwary z widokiem na rzekę**, rozciągające się u podnóża. Szczególnie latem przestrzeń ta wypełnia się spacerowiczami, rolkarzami i miłośnikami kajakowania, którzy chętnie korzystają z wypożyczalni sprzętu wodnego, położonej nieopodal. Wycieczkę na wzgórze zamkowe można zakończyć w **Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą**.

• Ruiny Zamku Książąt Mazowieckich

- Podzamcze, 96-500 Sochaczew (wstęp bezpłatny)

Jeśli jest ciepło i pogodnie wycieczkę śladami mazowieckich książąt można połączyć z ... plażowaniem. Jest do tego specjalnie wyznaczone miejsce nad rzeką. Zaraz nad wodą wysypano złocisty piasek, obok wznoszą się szerokie schodki bulwaru. A na wszystko spogląda klimatyczna Cafe Przyszań.

WZGÓRZE I MUZEUM W WYSZOGRODZIE

Położony na wysokiej skarpie Wisły Wyszogród to idealne miejsce na spacer. Jednopiętrowa, zabytkowa zabudowa, wąskie uliczki, niewielkie skwery – to wszystko sprawia, że miasto ma niepowtarzalną atmosferę. No i ten niesamowity widok na szeroką, wartko płynącą Wisłę. Wspaniały plener rozciąga się przy niedużym parku u zbiegu ulic Wiślanej i Rębowskiej.

--- ok. 71 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- Latem wycieczkę do Wyszogrodu można połączyć z rejsem tramwajem wodnym. Przejażdżka trwa około 50 minut. Dane kontaktowe ogłaszane są przed sezonem na wyszogrod.pl
- W muzeum w Wyszogrodzie organizowane są warsztaty oraz lekcje muzealne, będące przyjemnym i przyjaznym spotkaniem z historią.

W bezpośrednim sąsiedztwie muzeum znajduje się nieduży, przeszklony pawilon, w którym oglądać można **szczątki radzieckiego samolotu Pe-2** z okresu II wojny światowej, wydobyte z rozlewisk Bzury. Nieopodal znajduje się **Muzeum Wisły Środkowej i Ziemi Wyszogrodzkiej**, posiadające zbiory archeologiczne, takie jak naczynia, narzędzia, broń i monety, odkryte podczas wykopalisk na Wzgórzu Zamkowym. Młodych turystów na pewno zaciekawi część wystawy prezentująca modele jednostek pływających, dawnych łodzi, barek i statków, a także mierząca 6 m **makieta mostu w Wyszogrodzie**. Jeszcze jedną z atrakcji Wyszogrodu jest **Wzgórze Zamkowe**, na które prowadzą drewniane schodki. Choć samego zamku już nie ma, zachował się fragment średniowiecznego bruku (pod wiatą) i zapierające dech w piersiach widoki. Innymi śladami historii wzgórza, choć z bliższych nam czasów, są dwa **niemieckie bunkry Tobruk** z II wojny światowej.

- **Muzeum Wisły w Wyszogrodzie**
- ul. Rynek 1, 09-450 Wyszogród
- +48 881 029 310
- muzeumwyszogrod@gmail.com

<https://muzeumplock.eu>

Nieopodal skarpy, przy rynku stoi lecz nie rośnie bardzo wyjątkowe drzewo. Nie ma liści, ani kory, zaś jego „gałęzie” wieńczą panele solarne. Do czego służy? Podejdź bliżej i się przekonaj!

DOM URODZENIA FRYDERYKA CHOPINA I PARK W ŻELAZOWEJ WOLI

Choć Fryderyk Chopin mieszkał w Żelazowej Woli zaledwie kilka miesięcy, wizyta w muzeum to cudowna podróż do czasów, w których dane było żyć wielkiemu kompozytorowi. Zarówno dworek, jak i otaczający go park tworzą nastrojową całość, która tchnie nostalgią za sielankowym obrazem mazowieckiej, szlacheckiej wsi. Sama wystawa opowiada m.in. o wzajemnych relacjach dwóch zaprzyjaźnionych rodzin Chopinów oraz Skarbków (ojciec Chopina był w ich domu nauczycielem języka francuskiego i guwernerem).

--- ok. 54 km na zachód od Warszawy

praktycznie

- Zaledwie 10 km dzieli Żelazową Wolę od Brochowa. Tu wznosi się słynna bazylika św. Jana Chrzciciela i św. Rocha. W 1810 r. w świątyni został ochrzczony przyszły kompozytor.
- W Domu Urodzenia Fryderyka Chopina i Parku w Żelazowej Woli odbywają się cykliczne warsztaty dla rodzin z dziećmi w różnym wieku, także do 3 lat. Zajęcia dla najmłodszych dzieci przygotowane są w oparciu o metodę prof. Edwina E. Gordona. Dla dzieci starszych odbywają się zajęcia muzyczno-rytmiczne oraz przyrodnicze (na terenie parku).
- Najważniejszym wydarzeniem edukacyjnym w Domu Urodzenia Fryderyka Chopina i Parku w Żelazowej Woli jest „Dzień Dziecka” odbywający się corocznie w na początku czerwca.

Kolejne pomieszczenia starannie umeblowano i udekorowano zgodnie z duchem epoki.

W oszczędnie urządzonej wnętrze, w którym urodził się Fryderyk, uwagę zwraca **wizerunek kompozytora** oraz **fortepian**. To tu od ponad 70 lat odbywają się **recitale chopinowskie**.

Na całej wystawie nie brak **pamiętek rodzinnych Chopinów**, które dają wyobrażenie – szczególnie młodemu turyście – o kontekście historyczno-społecznym. Wraz z Rokiem Chopinowskim Żelazowa Wola zyskała dwa nowoczesne pawilony, które dzięki wielkoformatowym przeszkleniom wspaniale wtapiają się w scenę parku. Pierwszy mieści kasy, sklep z pamiątkami, salę wystaw czasowych oraz salę edukacyjną. Drugi **salę kinową oraz restaurację**. Na uwagę zasługuje również **zrewitalizowany park**, przykład twórczości Franciszka Krzywdy-Polkowskiego i charakterystycznego ogrodu modernistycznego.

• Dom Urodzenia Fryderyka Chopina i Park w Żelazowej Woli

- Żelazowa Wola 15, 96-503 Sochaczew
- tel. +48 46 863 33 00
- zelazowawola@nifc.pl

<https://muzeum.nifc.pl>

Drogi tropicielu, przez park w Żelazowej Woli przepływa rzeka. Są też cztery zbiorniki wodne – oczko o nazwie Morskie Oko, Staw przy Estradzie, basen przed Domem Urodzenia Chopina i Czarny Staw. Czy wiesz, jak nazywa się rzeka?

ZABYTKOWA HUTA ŻELAZA W CHLEWISKACH

Zabytkowa Huta to oddział Narodowego Muzeum Techniki w Warszawie. Na terenie sporego kompleksu, w niedużym oddaleniu od siebie, zabytkowe, industrialne budynki otwierają podwoje przed turystami. Ku zaskoczeniu odwiedzających wystawa jest bardzo zróżnicowana.

--- ok. 139 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Koniecznie trzeba przyjechać na Święto Żelaza i Stali (sierpień), podczas którego oprócz koncertów i jarmarkowych straganów organizowane są pokazy hutnicze, kowalskie, garncarskie czy zielarskie.
- Latem przestrzeń kompleksu wypełniają rozmaite imprezy i wydarzenia, takie jak: zloty zabytkowych pojazdów, pikniki rodzinne, wycieczki, warsztaty szkolne czy rekonstrukcje historyczne.
- Istnieje możliwość zwiedzenia dawnej posiadłości Odrowążów w Chlewiszkach. Obecnie wspaniale odremontowany pałac z zabytkowym parkiem mieści luksusowy hotel, który nie zamyka się przed miłośnikami historii i architektury.

W hucie prezentowane jest zarówno oryginalne wyposażenie, w tym **XIX-wieczne gigantyczne piece na węgiel drzewny**, zwane „prażakami”, jak również **stare samochody, motocykle** czy **maszyny tokarskie**. Tak zaprojektowana ekspozycja sprawia, że zwiedzający nie mogą się nudzić, a każdy kolejny jej etap zadziwia gości. W kolekcji aut nie brak takich marek, jak **Syrenka, Warszawa, Polski Fiat 1500**, w tym ostatnie modele sedan i kombi. Jest też wiele prototypów, nawet **Stratopolonez, czyli Polonez z silnikiem Ferrari**. Wśród jednoślądów królują takie marki, jak **Żak, Komar, Osa, Junak** czy **Vespa**. Atrakcją części wystawy poświęconej maszynom do szycia (m.in. **Singer, Pfaff, Łuczniczka**) jest odtworzony dawny **zakład szewski**. Pomiędzy budynkami huty, pod otwartym niebem, podziwiać można również masywne silniki stacjonarne, pozyskane od Polskiego Holdingu Obronnego, wchodzące w skład tzw. **Kolekcji Ursusa**.

• Zabytkowa Huta Żelaza w Chlewiszkach

- ul. Szkolna 34, 25-510 Chlewiszka
- tel. + 48 726 990 970
- kontakt.huta@nmt.waw.pl

www.nmt.waw.pl

Czy znasz powiedzenie „Kuj żelazo póki gorące”? A czy wiesz, że wyrażenie to ma swoje uzasadnienie w prawach fizyki? Żelazo bowiem jest w warunkach pokojowych ciałem stałym, a jego kształt można zmieniać dopiero w wysokiej temperaturze ponad 1500 stopni.

MUZEUM JANA KOCHANOWSKIEGO W CZARNOLESIE

Tu żył i tworzył Jan Kochanowski. W Czarnolesie powstały jedne z jego najwybitniejszych dzieł, w tym żałobne treny o ukochanej córeczce Urszulce. Muzeum zajmuje odrestaurowany dworek Jabłonowskich, wybudowany na zachowanych fundamentach i podziach spalonego pałacu z końca XVIII wieku, projektu Jakuba Kubickiego. Otacza go opiewany już przez samego Kochanowskiego czarnoleski park, przekształcony w połowie XIX wieku w ogród dendrologiczny.

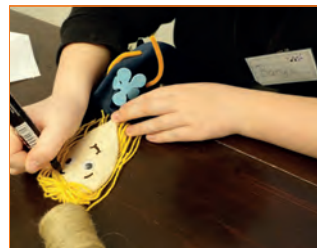

--- ok. 143 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Czarnoleska posiadłość cały rok tętni życiem. Cyklicznie odbywają się tutaj przeróżne imprezy i wydarzenia, również plenerowe, takie jak: Mały Festiwal Poezji w Imieniny Pana Jana (czerwiec), Festiwal Sztuki CARPE DIEM. Poezja. Teatr. Filozofa. Jazz. (lipiec), Piknik Rodzinny OWOCOGRANIE (wrzesień), Poranki muzyczne u Jana Kochanowskiego (wrzesień–październik), Warsztaty jesienne u Jana Kochanowskiego (październik–listopad), Ferie u Pana Jana / Wakacje u Pana Jana.
- Zwiedzanie Czarnolasu warto połączyć z wizytą w Kozienickim Parku Krajobrazowym. Tutejsza pradawna puszcza to nie tylko bogactwo flory i fauny, ale również setki kilometrów tras rowerowych idealnych na rodzinne wycieczki.
- W okolicy nie brak atrakcji wodnych. Miłośnicy pływania mogą odwiedzić kąpielisko w Garbatce-Letnisku lub oddać się wodnym atrakcjom w Parku Rekreacyjno-Sportowym w Kozienicach.

Czarnoleskie muzeum zaprasza do świata poety. **Za pomocą technik interaktywnych zwiedzający stają się aktywnymi uczestnikami gościnny w dworze.** Klikając na mapę, docierają do miejsc, z którymi poeta był związany w trakcie swojej nauki, podróży czy działalności publicznej, a specjalne efekty dźwiękowe przywołują atmosferę życia rodzinnego. **Ekspozycję tworzy kilka sal muzealnych, w których zgromadzono wiele wydań dzieł Kochanowskiego, oraz związane z nim pamiątki.** Są tu m.in. dębowy fotel z herbem oraz żelazne renesansowe drzwi z inicjałami i herbem Korwin. Przed dworem stoi **pomnik Jana Kochanowskiego**, a na terenie posiadłości znajduje się jeszcze **kaplica Kochanowskich** oraz zabytkowa **oficyna dworska** zaadaptowana do pełnienia funkcji edukacyjno-naukowych.

• Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie

- Czarnolas 36, 26-720 Policzna
- tel. +48 48 677 20 05
- rezerwacja@muzeumkochanowski.pl

www.muzeumkochanowski.pl

Wchodząc do parku, nie szukaj wzrokiem słynnej czarnoleskiej lipy... Już nie istnieje. Ale została odpowiednio uhonorowana. W miejscu, w którym rosła, znajduje się obelisk upamiętniający bratanka Jana Kochanowskiego, Piotra, oraz kamienny sarkofag przypominający o zmarłej córce poety, Urszulce. W tym samym miejscu leży kamień znajdujący się tu ponoć od czasów Kochanowskiego. Według legendy ma dawać natchnienie każdemu, kto na nim przysiądzie.

ZAMEK KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH W CZERSKU

Na wysokiej skarpie nad rozległą pradoliną Wisły wznoszą się mury i wyniosłe wieże gotyckiego zamku, dawnej siedziby książąt mazowieckich. Niegdyś była tu osada, potem znaczny gród, wreszcie powstał obronny zamek. To miejsce doskonałe na spotkanie z historią i aktywny wypoczynek. W scenerii surowych gotyckich murów i malowniczych widoków od wiosny do jesieni odbywają się inscenizacje jarmarków i turniejów, a rycerze i rzemieślnicy demonstrują swe umiejętności.

--- ok. 40 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Imprezy historyczne z cyklu „Historia viva” odbywają się na zamku w każdy weekend od maja do września. Organizowane są takie wydarzenia, jak „Szwedzi na zamku”, „Bieg Królowej Bony” czy piknik historyczny „Archeologiczne zagadki Mazowsza”.
- Przed wycieczką warto pokazać młodym odkrywcom film (rekonstrukcja 3D) na stronie zamekczersk.pl, odtwarzający wygląd grodu, a potem zamku przed wiekami – niesamowity!

Średniowieczną, gotycką warownię wzniesiono na polecenie księcia Janusza Starszego na przełomie XIV i XV w. Przez wieki zamek uległ dużym zniszczeniom, jednak do dziś zachwycają zachowane w większości trzy wyniosłe wieże: monumentalna, czworoboczna Bramna oraz dwie cylindryczne – Południowa i Zachodnia. W obrębie murów znajdują się też relikty romańskiego kościoła grodowego pod wezwaniem św. Piotra. Zamek jest dostępny dla turystów przez cały rok, natomiast cykl imprez otwiera kilkuniedniowa „Historia viva!” Podczas jej trwania gospodarzami na zamku stają się rekonstruktorzy, którzy odtwarzają życie codzienne w różnych epokach, od wczesnego średniowiecza aż po wiek XIX. Można m. in. zobaczyć dawne stroje wiejskie i dworskie, uzbrojenie i odzienie rycerzy czy średniowieczne narzędzia pracy rzemieślników. Turyści aktywnie uczestniczą np. w pleceniu sznura lub krajki, lepieniu podpłomyków czy rycerskich ćwiczeniach.

- Zamek Książąt Mazowieckich w Czersku
- plac Tysiąclecia 16, 05-530 Czersk
- tel. + 48 516 240 046
- zamek@kulturagk.pl

www.zamekczersk.pl

Na stronie internetowej zamku oraz w kasie można pobrać karty do gier z zagadkami. Pierwsza gra nazywa się „Kto tu bywał” i pozwala odkrywać tajemnice warowni. Druga gra to quest. Nosi nazwę „Na tropach średniowiecznego Czerska” i zapewnia dobrą zabawę podczas spaceru poza murami zamku.

ZAMEK BISKUPÓW KRAKOWSKICH W IŁŻY

Iłża to jedno z najstarszych miast w Polsce, nad którym majestatycznie górują mury gotycko-renesansowej budowli. Zjawiskowa ruina to zamek biskupów krakowskich, rzadki przykład dawnego budownictwa murowanego, a zarazem architektoniczny klejnot województwa mazowieckiego. Zaczęto go wznosić najprawdopodobniej już pod koniec XIII wieku. Zamek przeszedł zmienne koleje losu. Był kilkakrotnie rozbudowywany (m.in. w wieku XIV), niszczony (m.in. przez Szwedów) i odbudowany (w poł. XVII i XVIII w.). Ostatecznie po pożarze na początku XIX w. popadł w ruinę.

--- ok. 140 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Niedzielne zwiedzanie Iłży można zaplanować z kolejką w tle. Starachowicka Kolej Wąskotorowa kursuje na dwóch odcinkach, w tym z Iłży do Marcul, słynących z Centrum Edukacji Przyrodniczej i Arboretum.
- Do najbardziej widowiskowych imprez odbywających się na zamku należą: Turniej Rycerski, Noc Kupały oraz koncerty na zamkowym Zaczarowanym Dziedzińcu.

Choć podziwianie masywnych murów dawnego zamku jest najbardziej popularną atrakcją Iłży, to stanowczo nie jedyną. W mieście nie brak pamiątek związanych z pobytami pisarza **Bolesława Leśmiana**. Przy ulicy Podzamcze, obok głównego wejścia na zamek, znajduje się **Dom Sunderlandów ze słynnym Malinowym Chruśniakiem**. To tu Leśmian, zafascynowany urodą Iłżeckich dam, pisał swoje wiersze. Turyści mogą prawie namacalnie zbliżyć się do poety odwiedzając **Izbę Pamięci Bolesława Leśmiana** (Plac 11 listopada 2). Zgromadzono w niej liczne **pamiątki po poecie**, a ponadto, urządzono wystawę, ukazującą bogactwo lokalnej historii. Z myślą o wypoczynku lub sportowych aktywnościach należy koniecznie skorzystać z oferty **Iłżeckiej „Przystani”**. Ośrodek zlokalizowany jest przy lewym brzegu rzeki Iłżanki, nad jednym z czterech jezior przepływowych. Czysta woda, plaża, malownicza okolica oraz ruiny średniowiecznego zamku w tle to wyjątkowe połączenie. Popłynąć można dalej – na kajaku szlakiem wodnym na rzece Iłżance, lub bliżej i bardziej rekreacyjnie – na łódce lub rowerku wodnym w kształcie łabędzia.

● Punkt Informacji Turystycznej w Iłży

- Plac 11 Listopada 2, 27-100 Iłża
- tel. +48 537 458 111
- turysta@ilza.pl

www.turysta.ilza.pl

A może zamek powstał z miłości? To raczej mało prawdopodobne, pełnił bowiem funkcje obronne i rezydencjonalne. Faktem jednak jest, że zamek górny zbudowano na planie serca i że jest to jedna z nielicznych tego typu form zamkowych w Polsce.

KOLEJ WĄSKOTOROWA PIASECZNO – TARCZYN – PIASECZNO

Piaseczyńska Kolej Wąskotorowa to jedna z dwóch czynnych w Polsce kolei wąskotorowych jeżdżących na rozstawie szyn 1000 milimetrów. Jej trasa prowadzi przez południowe tereny aglomeracji warszawskiej. Kiedyś służyła mieszkańcom południowych części aglomeracji warszawskiej w codziennych dojazdach, dziś jest symbolem i największą atrakcją Piaseczna. Przejazdy odbywają się przez cały rok na trasie Piaseczno-Tarczyn.

--- ok. 19–39 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Bilety na przejazd najwygodniej zakupić za pomocą internetowego systemu sprzedaży na stronie kolei wąskotorowej. Chętnych na przejazdy jest dużo i jest to najpewniejszy sposób na to, żeby każdy miał miejsce siedzące.
- Koleją na kolejkę! Wycieczki kolejką startują z Piaseczna, 25 km od centrum Warszawy do którego można dojechać pociągami Szybkiej Kolej Miejskiej oraz Kolei Mazowieckich.
- W programie każdej wycieczki przewidziany jest postój z ogniskiem. Warto to uwzględnić pakując wyprawowy plecak lub skorzystać z oferty wagonu barowego, który jedzie w składzie pociągu.

Kolej wąskotorowa na południu Warszawy pojawiła się pod koniec XIX w. Można było nią dojechać do Konstancina, Piaseczna i Góry Kalwarii a po rozbudowie połączyła dalsze okolice takie jak Grójec, a nawet Nowe Miasto nad Pilicą. Duża ilość cegielni (zwłaszcza przy linii Piaseczno-Góra Kalwaria) sprawiła, że odegrała dużą rolę w rozbudowie stolicy ale również przyczyniła się do rozwoju miejscowości położonych przy linii kolejowej. **Trasa kolei to 15 km** ciągle zmieniającego się za oknem krajobrazu, więc nie jest nudno a z historią mijanej okolicy w przystępny sposób zapoznaje nas najważniejszy człowiek w pociągu czyli Kierownik Pociągu. **W trakcie przejazdu pociąg zatrzymuje się na dłuższy postój w siedlisku turystycznym Runów, gdzie na pasażerów czeka ognisko i dodatkowe atrakcje.** Oferta jest szeroka i każdy na pewno znajdzie coś skrojonego dla siebie.

- Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej
- ul. Sienkiewicza 14, 05-500 Piaseczno
- tel. + 48 22 7567638, +48 607155188
- turystyka@kolejka-piaseczno.pl

www.kolejka-piaseczno.pl

Pociągi kolei wąskotorowej prowadzi spalinowa lokomotywa Lxd2, produkcji rumuńskiej. Choć na pozór nieduża Lxd2 waży aż 32 tony, a jej prędkość maksymalna to 36 km / godzinę.

CENTRUM RZEŹBY POLSKIEJ W OROŃSKU

Wycieczka do Centrum Rzeźby Polskiej to zdecydowanie plan na kilka godzin spacerowania i zwiedzania. Mimo że wizyta w Centrum to kontakt ze sztuką z najwyższej półki, która urzeka każdego konesera, wspaniale będą się tu czuć również całe rodziny. Główną przestrzenią, w której funkcjonują rzeźby, jest rozległy park krajobrazowy ze starodrzewiem, stawami, alejkami i pomostami.

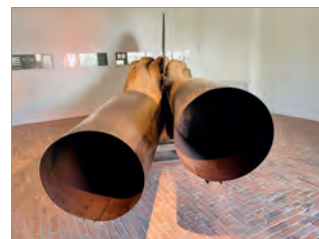

--- ok. 117 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Na terenie Centrum Rzeźby Polskiej można zaplanować dłuższy wypoczynek. W Domu Rzeźbiarza oferowane są nowoczesne pokoje gościnne oraz pyszne posiłki. Oprócz stołówki jest też kawiarnia Cafe Art, idealna na kawę i lody po spacerze.
- Centrum organizuje cykliczne warsztaty rodzinne, nawiązujące do aktualnych wystaw, rozwijające inwencję, wyobraźnię i wrażliwość plastyczną uczestników. Odbywają się od kwietnia do października w każdą pierwszą niedzielę miesiąca.

Poszczególne rzeźby, i te małe, i te ogromne, zdają się niekiedy przypadkowo rzucone w zielone morze drzew, krzewów, paproci. Nie ma jednak żadnej przypadkowości w tej aranżacji. Dokładnie w tym miejscu i czasie posągi lub dzieła bardziej abstrakcyjne nawiązują dialog z parkowym otoczeniem i samym odbiorcą. **Niekiedy rzeźb trzeba poszukać, przedostać się do nich, doskoczyć.** Ale i to sprawia, że młody odbiorca tym chętniej zapuszcza się w zaułki i zakamarki tego swoistego królestwa sztuki. W parku nie brak miejsc do wypoczynku. Starsi i młodzież chętnie rozkładają się na przygotowanych tu i ówdzie leżakach. Mniejsze dzieci leżą chętnie na trawie. O wyjątkowości miejsca decyduje jeszcze jeden ważny aspekt. **Choć tutejsze rzeźby wyszły spod rąk wybitnych twórców (m.in. M. Abakanowicz, W. Fangora, T. Cragg, T. Murak), nie osłaniają ich żadne szyby ani barierki.** Można do nich podejść, jak blisko się chce i podziwiać kunszt twórcy.

• Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku

- ul. Topolowa 1, 26-505 Orońsko
- tel. +48 48 618 45 16, +48 48 618 40 27
- sekretariat@rzezba-oronsko.pl

www.rzezba-oronsko.pl

Zespół parkowo-pałacowy, w którym dziś mieści się Centrum, należał niegdyś do Józefa Brandta, wybitnego malarza, którego drugą pasją była hodowla koni. Bądź uważny i znajdź w parku rzeźby, które nawiązują do hobby Brandta.

MUZEUM IM. JACKA MALCZEWSKIEGO W RADOMIU

Gratka dla miłośników malarstwa i nie tylko. Poza czwartą co do wielkości w Polsce kolekcją dzieł Jacka Malczewskiego (któremu przyznano patronat nad rokiem 2024) zobaczyć tu można prace artystów tworzących w 2. połowie XIX i 1. połowie XX w., chociażby Wyczółkowskiego, Witkiewicza, Gierymskiego czy Boznańskiej. W zbiorach muzeum znajdują się również eksponaty o charakterze etnograficznym, przyrodniczym i historycznym.

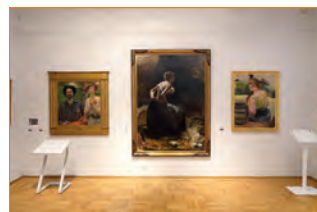

--- ok. 106 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Poza wystawami w zabytkowym budynku dawnego kolegium (szkoły) pijarów z XVIII w. warto również zobaczyć ekspozycję Muzeum Historii Radomia zlokalizowaną w zabytkowych kamienicach Gąski i Esterki.
- Na trzech kondygnacjach, poczynając od piwnic, prezentowane są dzieje Radomia od IX wieku, czyli budowy piastowskiego grodu na Piotrówce, do końca II wojny światowej. Od archeologicznych artefaktów przez średniowieczne miasto po współczesne technologie. To świetny sposób na spędzenie czasu dla całej rodziny dzięki połączeniu licznych eksponatów z nowoczesnymi multimediami, takimi jak stanowiska VR (wirtualna rzeczywistość), aplikacje, quizy, gry, animacje. Nie może też zabraknąć przymierzania hełmów czy przebierania się w stroje z epoki i wspólnego pamiątkowego zdjęcia.

Najmłodszych przyciąga zwłaszcza wystawa przyrodnicza. **Atrakcją są przede wszystkim dioramy prezentujące środowisko przyrodnicze ziemi radomskiej oraz modele dinozaurów. Liczne okazy ssaków i ptaków można zobaczyć w Gabiniecie Przyrodnika XIX w.**, a wystawa poświęcona polskim parkom narodowym to doskonały sposób na poznanie różnic pomiędzy kilkoma najbardziej znanymi parkami w Polsce. Choć kojarzone przez nazwisko patrona przede wszystkim z malarstwem, muzeum wpisuje się doskonale w nurt edukacji przyrodniczej. Ta odgrywa bardzo ważną rolę w programach warsztatów i lekcji muzealnych, podobnie zresztą jak sztuka. **Raz w miesiącu odbywają się niedzielne zajęcia dla rodzin z dziećmi „Klub Młodych Odkrywców Sztuki”.** Jest to cykl zajęć dotyczących najbardziej znanych zjawisk, sylwetek twórców i nurtów z historii sztuki. Niemalże co weekend odbywają się wydarzenia związane z wystawami czasowymi lub oprowadzania kuratorskie po ekspozycjach.

• Muzeum im. Jacka Malczewskiego

- > ul. Rynek 11, 26-600 Radom
- > tel. +48 48 362 43 29
- > malczewski@muzeum.edu.pl

www.muzeum.edu.pl

Po wizycie w muzeum warto odwiedzić także **Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia”**. To niezwykła przestrzeń artystyczna i edukacyjna, zlokalizowany we wspólnie zrewitalizowanych, postindustrialnych wnętrzach.

MUZEUW WSI RADOMSKIEJ W RADOMIU

Jeden z najciekawszych skansenów w Polsce. Malowniczo położony na obrzeżach miasta, w dolinie rzeki Mlecznej, prezentuje dziedzictwo kulturowe ludności niegdyś zamieszkującej krainę leżącą na pograniczu Mazowsza i Małopolski, zwaną Ziemią Radomską. Tu życie toczy się swoim wiejskim rytmem, a imprezy, takie jak chociażby Festiwal Ziemniaka czy Święto Chleba, dają niespotykaną szansę aktywnego uczestnictwa w kultywowaniu dawnych tradycji.

--- ok. 120 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Lekcje muzealne odbywają się w obiekcie edukacyjnym – muzealnej szkole na terenie skansenu (wjazd od ulicy Stawowej, z ważnym biletem zakupionym np. online lub karnetem rocznym, kasy biletowe przy wejściu głównym od ul. Stawowej). Za budynkiem szkoły znajduje się rozległy plac zabaw, z którego może korzystać każdy gość muzeum.
- Oddziałem Muzeum Wsi Radomskiej jest Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze, z siedzibą w zabytkowym dworze wzniesionym przez rodzinę Dembińskich herbu Nieczuja z XIX w. Placówka prezentuje życie i dorobek Oskara Kolberga – wybitnego folklorysty, etnografa i kompozytora oraz jego związki z Przysuchą.

Plenerowa ekspozycja to między innymi **80 obiektów dawnego budownictwa wiejskiego** oraz ponad **16 000 eksponatów ruchomych**. Wizyta w muzeum to swego rodzaju podróż w czasie. **Spacerując po skansenie, oglądamy stare chałupy, dwory, zabytkowy kościół, budynki gospodarcze, kuźnię, wiatraki i młyny wodne.** Na uwagę zasługują **kolekcje pojazdów, maszyn rolniczych, uli i narzędzi pszczelarskich, tkanin** oraz **sztuki ludowej**. Na terenie obiektu wyznaczono ścieżkę przyrodniczą biegnącą pomostami ponad mokradłami. Niekwestionowaną atrakcją muzeum są lekcje przeznaczone dla różnych grup wiekowych oraz imprezy tematyczne, często związane m.in. z rytmem prac polowych, świętami oraz tradycyjnymi, ludowymi obrzędami. Kalendarz skansenu wypełniają wystawy czasowe, festiwale folkloru czy koncerty. Muzeum uczy – bawiąc odwiedzających przez okrągły rok.

• Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu

- > ul. Szydłowiecka 30 oraz ul. Stawowa (dojazd od ul. Krychnowieckiej) 26-600 Radom
- > tel. +48 48 332 92 81
- > muzeumwsi@muzeum-radom.pl

www.muzeum-radom.pl

W Muzeum Wsi Radomskiej swój początek ma jeden z najciekawszych miejskich szlaków – „Doliną Rzeki Mlecznej, na Szlaku Starego Radomia”. Na jego trasie znajdują się 23 przystanki o charakterze kulturalnym i historycznym (m. in. Park Kulturowy Stary Radom, Grodzisko Piotrówka) i przyrodniczym (m. in. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Kosówki, Dąb Roztropności).

MUZEUW LUDOWYCH INSTRUMENTÓW MUZYCZNYCH W SZYDŁOWCU

Wizyta w muzeum to idealna propozycja dla rodzin z dziećmi zarówno w wieku przedszkolnym, jak i nastoletnim. Dużą część wystawy zorganizowano w sposób umożliwiający nie tylko granie na rozmaitych instrumentach, w tym rzadkich i niezwykłych, ale także komponowanie, odsłuchiwanie nagrań i uczenie się. Wiele rozwiązań służy interakcji z odwiedzającym. W jednej z sal młody odkrywca zamienia się w dyrygenta – magika, który przy pomocy batuty lub różdżki „udziela” głosu wybranym skrzypcom, mandolinom, czy harfie.

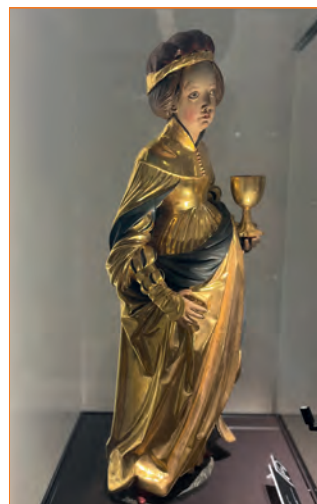

--- ok. 130 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Zamek odbijający się w fosie to niezwykle malowniczy widok, który trzeba koniecznie uwiecznić na zdjęciu. Najlepsze ujęcie zrobimy z parku pozostającego po zewnętrznej stronie fosy.
- Wizytę na zamku połączyć można ze zwiedzaniem Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku oraz Zabytkowej Huty Żelaza w Chlewiskach.
- W zamku odbywają się koncerty, warsztaty i spotkania muzyczne.
- Eksperymentarium Dźwięku – miejsce do słuchania i tworzenia muzyki na żywo i cyfrowo.

Wielką atrakcją stanowi sam zamek. Dawniej gotycko-renesansowa twierdza. Dziś rezydencja otoczona fosą oraz niedużym parkiem, zwanym **Parkiem Radziwiłłowskim**. Rosną w nim rozłożyste, stare drzewa, niektóre z nich są pomnikami przyrody. Przed wiekami, kiedy park był większy, mieścił się w nim zwierzyńiec, w którym dla rozrywki właścicieli hodowano sarny, danielę, jelenie i bażanty. **Zamek w Szymbarku wznosił Stanisław Szymbarski w drugiej połowie XV w.** na miejscu wcześniejszego grodu rycerskiego rodu Odrowążów. W kolejnych wiekach zamek przechodził liczne przebudowy, które nadały mu styl późnorennesansowy z elementami baroku. Najstarsze, XV-wieczne komnaty można zwiedzić na muzealnej wystawie opowiadającej o historii zamku oraz w Eksperymentarium Dźwięku.

• Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szymbarku

- Zamek Szymbarskich i Radziwiłłów
- ul. Gen. J. Sowińskiego 2, 26-500 Szymbark
- tel. +48 48 617 12 43
- rezerwacja@muzeuminstrumentow.pl

www.muzeuminstrumentow.pl

Czy lubicie duchy? Zamek w Szymbarku ma swoją Białą Damę. Pojawia się w pochmurne noce i przepływa przez zamkowe galerie i dziedziniec. Według legendy to duch Elżbiety Radziwiłłówny, która wymykając się na spotkanie z ukochanym, wpadła w podstępną zasadzkę diabła.

MUZEUW POŻARNICTWA W KOTUNIU

Które dziecko nie zna dziś Strażaka Sama? Wozy strażackie robią zresztą wrażenie nie tylko na najmłodszych. Jak wygląda praca strażaka na co dzień, jakie sprzęty i narzędzia są potrzebne w codziennych, jakże ważnych zadaniach, można zobaczyć w mieszczącym się w prawdziwej remizie Ochotniczej Straży Pożarnej muzeum w Kotuniu.

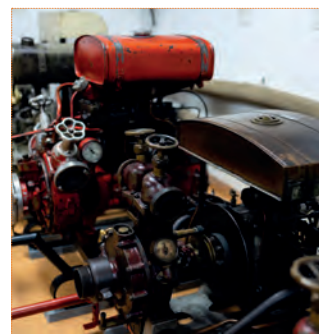

--- ok. 81 km na wschód od Warszawy

praktycznie

- Podobne tematycznie muzeum działa przy klasztorze-sanktuarium w Niepokalanowie, które pokazuje historię strażaków w habitach. Więcej informacji na stronie niepokalanow.pl/klasztor/muzeum/muzeum-strazackie
- Przy okazji wizyty w Kotuniu warto pojechać do pobliskiego Żeliszewa Podkościelnego, gdzie znajduje się drewniany kościół pw. Trójcy Świętej z 2. połowy XVIII w. Szczegółne wrażenie robi sufit świątyni pokryty iluzjonistycznymi malowidłami o bogatej ornamentyce z początku XX w.

Zbiory muzeum są imponujące. W pięciu salach wystawowych zgromadzono ponad 1600 muzealiów obrazujących historię techniki i kultury polskiego pożarnictwa. Zobaczymy tum.in. wozy konne, beczkowóz konny, samochody pożarnicze, sprzęt gaśniczy, alarmowy i oświetleniowy, aparaty oddechowe oraz największy w Polsce zbiór sikawek ręcznych.

Zwiedzanie wystawy to swego rodzaju lekcja muzealna z przewodnikiem, który z chęcią odpowiada na wszelkie pytania. Nie jest to placówka, w której na eksponatach osiada kurz. **Wszystkiego bowiem można dotknąć, a nawet zrobić sobie wymarzone zdjęcie w hełmie strażackim.** Dużą atrakcją jest uruchamianie syreny ręcznej oraz słuchanie głosu tyfonu – dawnej syreny pneumatycznej.

• Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu

- > ul. Wiejska 9, 08-130 Kotuń
- > tel. +48 25 641 44 40, +48 606 985 413
- > mpkotun@muzeumsiedlce.art.pl

www.muzeumpozarnictwakotun.pl

Jaki powinien być strażak? Jedno ze strażackich przykazań mówi: „Bądź czujny jak kogut w nocy. Jak żuraw w dzień. Zawsze gotów spieszyć na ratunek, kędy trąbka zawoła. Śpij jak zając, a bądź mężny jak lew”.

MUZEUUM ZBROJOWNIA NA ZAMKU W LIWIE

Zamek w Liwie – dawna strażnica graniczna z XV w., to świetny pomysł na wycieczkę, szczególnie jeśli jej uczestnikami są mali miłośnicy mieczy, rycerzy, bitew oraz gotyckiej i barokowej architektury. Warownię wzniesiono na lewym brzegu Liwka, aby kontrolować przepływ przez rzekę oraz strzec wschodniej granicy Księstwa Mazowieckiego. Budowlę posadowiono na sztucznie usypanym wzniesieniu, zabezpieczonym drewnianymi palami. Potop szwedzki położył kres świetności zamku, jednak po II wojnie światowej rozpoczęto starania o odbudowę obiektu.

--- ok. 86 km na wschód od Warszawy

praktycznie

- Do popularnych imprez cyklicznych należą: Noc Muzeów (maj), Festiwal Humanitas. Nauka, sztuka, doświadczenie (czerwiec), Festiwal w Zamkowej Kuchni na Szlaku Książąt Mazowieckich (lipiec), Turniej Rycerski o Pierścień Księżnej Anny (sierpień) i Narodowe Czytanie i Europejskie Dni Dziedzictwa (wrzesień).
- Muzeum prowadzi lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży o tematyce kultury rycerskiej, historycznego uzbrojenia, historii pisma, heraldyki, średniowiecznych gier, historii pieniądza.

W latach 60. XX wieku w dawnej kancelarii dworskiej oraz w wieży bramnej zaczęło działać **muzeum dawnego oręża**. Niedawno, podczas budowy **Parku Kulturowo-Historycznego**, przy muzeum zrekonstruowane zostały częściowo mury kurtynowe oraz piwnice gotyckiego Domu Wielkiego (z przeznaczeniem na wystawy i ekspozycje).

Odtworzono również **most na Przygródku**. Kolejne udogodnienia dla odwiedzających to pole namiotowe z sanitariatami, stacja obsługi camperów, rycerski plac zabaw dla najmłodszych oraz pomost pływający i wiata – dla kajakarzy.

Obecnie kolekcja Zamku liczy ponad 2000 eksponatów, datowanych od XV do XX w.

Największą grupę stanowią militaria, mapy oraz obrazy – portrety wojskowych, sceny bitewne, krajobrazy. Zamek, prócz funkcji muzealnej, jest tętniącym życiem centrum kultury i sztuki.

• Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie

- > ul. S. Batorego 2, 07-100 Liw
- > tel. +48 25 792 57 17
- > zbrojownia@liw-zamek.pl

www.liw-zamek.pl

Zgodnie z legendą na zamku straszny Żółta Dama, która niesłusznie posądzona o zdradę, została skrócona o głowę. Inna legenda opowiada o rycerzach, którzy śpią nieopodal czekając na szwedzkiego króla, który ma powrócić po swój kapelusz, zgubiony podczas bitwy.

FARMA ILUZJI – EDUKACYJNY PARK ROZRYWKI

Farma Iluzji to niesamowita mieszanka najrozmaitszych atrakcji dla dorosłych oraz dzieci w różnym wieku. Wiele z nich zaprojektowano tak, aby bawiły i uczyły zarazem. Na ogromnym, zielonym terenie zorganizowano ponad 60 różnorodnych rozrywek, widowisk oraz gier. Część przygodowych przystanków wykorzystuje zjawisko złudzenia optycznego.

--- ok. 96 km na południe od Warszawy

praktycznie

- Wizytę na Farmie warto zaplanować wcześniej z mapą dostępną na stronie Parku. O odwiedzeniu popularnych atrakcji warto pomyśleć na początku pobytu, tak aby nie czekać na wejście.
- Nieopodal Farmy znajduje się wiele obiektów noclegowych, z których można skorzystać, planując dłuższy pobyt lub wypad do pobliskiej Puszczy Kozienickiej.

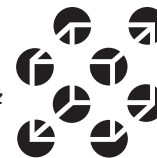
Nazwy poszczególnych atrakcji zapowiadają tematykę zabawy, np. „Grobowiec Faraona”, „Tajemnica Opuszczonej Kopalni” czy „Dom Złudzeń”. Dodatkowo, oprócz torów przeszkód, miejsc wspinaczki, placów zabaw czy rozrywek wodnych i obiektów w stylu lunapark, na odwiedzających czeka bogata oferta gastronomii – od restauracji po bary szybkiej obsługi i małe punkty typu lodziarnie i kawiarenki. **Wizytówką Farmy pozostaje niezmiennie Latająca Chata Tajemnic, czyli domek unoszony przez balony, który zaskakuje zarówno wyglądem, jak i wnętrzem.** Co ciekawe, Farma ma również swoją zimową odsłonę. Zamienia się wówczas w **Farmę Świętego Mikołaja**. W ramach zimowego programu goście są witani są przez **elfy**, które wprowadzają ich do świata zimowych cudów. **Zwiedzanie obejmuje wizytę m.in. w Piernikowym Pałacu, Świętecznej Komnacie, Alei Bałwanków i Gabinetce Świętego Mikołaja.**

- **Farma Iluzji – Edukacyjny park rozrywki**
- Mościska 9, 08-455 Trojanów
- tel. +48 25 753 40 20
- biuro@farmailuzji.pl

www.farmailuzji.pl

Co widzisz na obrazku? Biały sześciąt – z pewnością, choć wydawać by się mogło, że to 8 czarnych kółek. Nasz mózg jednak działa tak, że interpretuje rzeczy, które widzimy tak, by przypominały znane nam już obiekty. To optyczne złudzenie.

MUZEUM REGIONALNE IM. MIECZYŚŁAWA AŚLANOWICZA W SIEDLCACH

Mieszczące się od niemal 100 lat w siedleckim ratuszu, zwanym ratuszem „Jacek”, muzeum prezentuje niezwykle ciekawą ekspozycję sztuki, etnografii, archeologii i historii. To miejsce, w którym cały czas coś się dzieje. Prowadzone są tutaj nie tylko lekcje muzealne, odbywają się też wykłady, spotkania z historykami i ciekawymi osobami związanymi z Siedlcami i regionem.

--- ok. 95 km na wschód od Warszawy

praktycznie

- Muzeum oferuje 21 tematów lekcji muzealnych oraz dwa warsztaty edukacyjne z zakresu wiedzy o sztuce, historii Siedlec i regionu. Organizuje również okazjonalne warsztaty tematyczne. Zajęcia odbywają się w sali audiowizualnej oraz w salach wystawowych.
- Będąc w Siedlcach, koniecznie trzeba odwiedzić Muzeum Diecezjalne, w którym znajduje się jedyny w Polsce obraz pędzla wybitnego hiszpańskiego malarza El Greco „Ekstaza św. Franciszka”.

Zbudowany w 2. połowie XVIII w. budynek ratusza jest niekwestionowanym symbolem Siedlec.

Ciekawa jest jego historia, nie tylko ze względu na związaną z nim legendę o kowalu Jacku, ale również na pełnione funkcje. Mieściła się tu m.in. Cerkiew 5. Kijowskiego Pułku Grenadierów. Siedzibą muzeum ratusz jest niezmiennie od 1928 r. Co można tutaj zobaczyć? Absolutnym historycznym smaczkim są fragmenty rakiet V2 – „cudownej broni” Hitlera, które były testowane we wschodniej Polsce. Wystawy malarstwa, grafiki i szkła artystycznego są bez wątpienia wizytówką muzeum. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują drzeworyt z portretem Henryka Sienkiewicza autorstwa Kazimierza Szwainowskiego oraz unikatowa kolekcja szkła artystycznego Henryka Albina Tomaszewskiego.

• Muzeum Regionalne im. Mieczysława Aślanowicza w Siedlcach

- ul. Piłsudskiego 1, 08-110 Siedlce
- tel. +48 25 632 74 70 (79)
- sekretariat@muzeumsiedlce.art.pl

www.muzeumsiedlce.art.pl

Dlaczego Atlas wieńczący wieżę siedleckiego ratusza nazywany jest Jackiem? Według miejscowej legendy Jacek był kowalem i ulubieńcem księżnej Aleksandry Ogińskiej. Podczas budowy ratusza wdał się w bójkę z jednym z majstrów i zrzucił go z dachu. Księżna wyгнаła ulubieńca z miasta, ale postanowiła uwiecznić go na ratuszowej wieży. I tak od tamtego czasu kowal Jacek dźwiga na swoich barkach ciężar popełnionej zbrodni jak Atlas kulę ziemską.

QUESTY

Quest w języku angielskim oznacza poszukiwanie. Popularnie przyjęło się używać tego określenia w odniesieniu do zagadki, zlecenia lub – często w środowisku gamingowym – misji do przejścia w grze. Analogicznie, questing to rodzaj gry terenowej łączącej elementy zabawy i nauki, polegającej na odkrywaniu danej miejscowości, obszaru czy zjawiska. Starsi gracze na pewno dostrzegają podobieństwo questingu do podchodów czy harcerskich gier drużynowych. Podobne skojarzenia będą mieć miłośnicy escape roomów. Elementami łączącymi te wszystkie aktywności z questingiem są emocje oraz integrująca moc współpracy dla osiągnięcia celu lub nagrody.

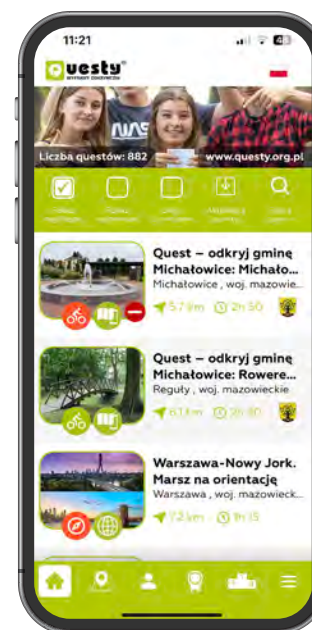
kod QR do aplikacji

praktycznie

- Warto sięgnąć po questy z grupy Mazowieckie Wyprawy Odkrywców. Zostały wyselekcjonowane tak, aby przybliżyć różnorodność kultury, historii i architektury województwa w przyjemny i aktywny sposób.
- Wierszowane zagadki zostały opracowane w sposób możliwie intuicyjnie prowadzący do następnego przystanku. Gdyby jednak gracze mieli wątpliwości co do kierunku, w którym należy się udać, istnieje możliwość skorzystania z podpowiedzi (mapy z oznaczeniem kolejnego punktu).
- Wybierając quest, warto wziąć pod uwagę porę dnia lub inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na komfort korzystania z gry. Przykładowo, jeśli planujemy wycieczkę w niedzielę lub święto, należy pamiętać, że dostęp do zagadek rozmieszczonych w okolicy świątyń może być utrudniony. Podobnie, przystępując do questu w zimowym półroczu, musimy pamiętać o szybszym zapadaniu zmroku, który może ograniczać zabawę.

Szczególnie duży wybór questów na Mazowszu oferuje Fundacja Mapa Pasji. Na stronie questy.org.pl oraz w aplikacji mobilnej, można wybierać z całej masy różnorodnych misji. Podstawą zabawy jest wędrówka trasą questu w terenie. Może to być spacer, jazda rowerem, spływ rzeką czy zwiedzanie muzeum. Grać można po wydrukowaniu ulotki z wierszowanymi zadaniami-zagadkami lub używając darmowej aplikacji mobilnej Questy – Wyprawy Odkrywców. Ulotki można pobrać w wybranych punktach informacji turystycznej lub jako plik do samodzielnego wydrukowania ze strony questy.org.pl. Co ważne, wierszowane zagadki angażują całą rodzinę, są niebanalne, a czasem sprawiają, że i dorośli muszą dobrze pogłównać. Na końcu drogi na odkrywców czeka „skarb” – pojemnik finałowy, a w nim pamiątkowa pieczęć i Księga Questu. Odcisk pieczęci i wpis do Księgi potwierdzają przebycie trasy. Osoby korzystające z wersji ulotkowej questu powinny także zalogować jego ukończenie na stronie questy.org.pl, podając jego końcowe hasło. Na korzystających z aplikacji czeka natomiast wirtualny dyplom. Wystarczy ukończyć pięć questów, by zdobyć pierwszą z serii odznak PTTK Questy – Wyprawy Odkrywców.

Oto kilka przykładowych mazowieckich questów, które mogą stać się początkiem wielkiej przygody z grami terenowymi.

1 / → SPACER Z PRZYGODĄ W WIEKOWYM PUŁTUSKU

● PRZYGODA HISTORYCZNA

// 1 godz. 30 min; 2,8 km quest w pętli; piesza//

Trasa to idealna propozycja dla rodzin z dziećmi w różnym wieku, z planem na całodzienny pobyt w Pułtusku i kulminacją na Zamku Domu Polonii. Quest nawiązuje m.in. do tematyki pułtuskiego szkolnictwa oraz postaci historycznych związanych z miastem. **Spacer pozwala na zwiedzenie najdłuższego rynku w Europie oraz pięknego bulwaru wzdłuż brzegu Narwi** (quest czynny w godzinach otwarcia Muzeum Regionalnego w Pułtusku, u którego wejścia zaczyna się gra).

--- ok. **60 km** na północ od Warszawy

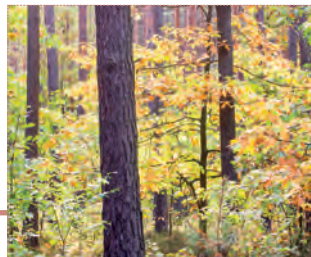
2 / → SKARBY ZIMNYCH DOŁÓW

● PRZYGODA PRZYRODNICZA

// 45 min; 1,25 km; piesza//

Quest to wspaniały wstęp do bliższego poznania przyrody Chojnowskiego Parku Krajobrazowego. **Trasa prowadzi po terenie obiektu rekreacyjno-wypoczynkowego „Zimne Doły”**. To trzynaście ogólnodostępnych wiatwypoczynkowych, miejsca ogniskowe, leśny plac zabaw oraz wieża widokowa z której można obserwować ptaki wodne na jednej z ich ważnych mazowieckich ostoi.

Quest rozpoczyna się przy parkingu leśnym Zimne Doły, obok tablicy informacyjnej.

--- ok. **22 km** na południe od Warszawy

3 / → WARKA ODKRYCIA WARTA

● PRZYGODA HISTORYCZNA

// 1 godz. 30 min; 2,2 km; quest linowy; piesza//

Gra układa się we wspaniały plan zwiedzania Warki z finałem w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego, na którego zwiedzenie warto zarezerwować więcej czasu. Tematyka związana z bohaterami wywodzącymi się z Warki może okazać się ciekawsza dla rodzin ze starszymi dziećmi, ale młodsze na pewno ucieszy krajobrazowy park przy pałacu w Winiarach. W samym pałacu, w sklepiku dostępnych jest wiele publikacji na temat Kazimierza Pułaskiego przeznaczonych dla dzieci.

--- ok. **58 km** na południe od Warszawy

4 / → PRZYRODA TO PRZYGODA!

● PRZYGODA PRZYRODNICZA

// 2 godz. 30 min; 5,5 km; quest w pętli, piesza//

To propozycja dla małych wędrowców i graczy, która może stać się początkiem wielkiej sympatii do Kampinoskiego Parku Narodowego.

Quest ma duże walory edukacyjne z wątkami ekologii lasu. W tle całej gry – Park Rozrywki Julinek i znaczący wycinek historii polskiej sztuki i szkoły cyrkowej. Start zabawy przy furtce w południowej części ogrodzenia Julinek Parku.

--- ok. **34 km** na zachód od Warszawy

5/ → PIESZA ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNA GONNA SOSNA

— między Wólką Pęczerską a Bogatką (parking) — rezerwy Biele Chojnowskie i Las Pęczerski — między Wólką Pęczerską a Bogatką (parking)

CHOJNOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

//6,1 km; 4 godz.; piesza//

Ścieżka, zawdzięczająca nazwę rosnącej tu dawniej **pomnikowej sośnie Małgosi**, zaczyna się na leśnym parkingu w Wólce Pęczerskiej. Wędrujemy przez las do rezerwatu Las Pęczerski ze **starodrzewem grądowym** z dominującymi **dębami i sosnami**, a potem w kierunku rezerwatu **Biele Chojnowskie**. Pokonując szlak, możemy podziwiać różne typy zbiorowisk leśnych. Niedaleko parkingu i wiaty turystycznej na dzieci czeka gra, a z tablic edukacyjnych dowiedzą się o znaczeniu lasu, leśnych zwierzętach czy o tym, co to jest zatopiony las.

Od maja do sierpnia w rezerwacie Biele Chojnowskie dzieci zachwycą barwne kwiaty wiciokrzewa pomorskiego, rzadkiego w Polsce pnącza które występuje pospolicie w zachodniej Europie.

--- ok. **29 km** na południe od Warszawy

atrakcje

→ Na cmentarzu wojennym z czasów I wojny światowej znajdują się mogiły żołnierzy polskich, niemieckich i rosyjskich, poległych w 1915 r. w walkach na rzeką Jeziorką.

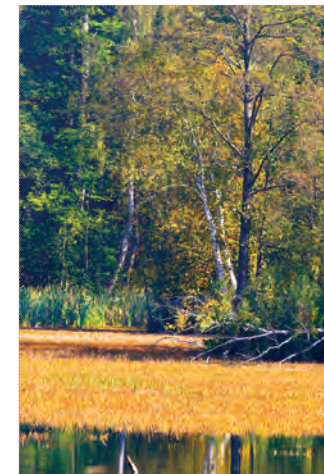
6/ → PRZEZ LASY CELESTYNOWSKO-OTWOCKIE

— Celestynów (stacja PKP) — ośrodek Baza Torfy (rezerwat Na Torfach)

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

//9,1 km (tam i z powrotem 18 km); 2 godz. 30 min; rowerowa//

Żółty szlak rowerowy wiedzie z Celestynowa przez kompleks borów. Po drodze mijamy miejsca **pamięci z okresu międzywojennego i II wojny światowej**. Przejeżdżamy też przez rezerwat **Grądy Celestynowskie**, chroniący fragment grądu ze stanowiskami roślin chronionych. Na końcu trasy dzieci obejrzą **przyrodniczo-etnograficzną wystawę w ośrodku Baza Torfy oraz rezerwat Na Torfach**, będący ostoją wielu gatunków ptaków i rzadkich roślin.

W rejonie schronów na Białej Górze (niedziela pod koniec lipca) odbywa się **Otwocki Piknik Forteczny**, w którym biorą udział grupy rekonstrukcyjne w mundurach i ze sprzętem z II wojny światowej. W schronach warto zwiedzić **wystawę historyczną**.

--- ok. **45 km** na południowy wschód od Warszawy

atrakcje

- Dwa schrony bojowe na szczycie Białej Góry, czyli najlepiej zachowany fragment umocnień poniemieckich z 1915 r., rozbudowanych w 1944 r.
- Pomnik AK w pobliżu dworu w Celestynowie, poświęcony żołnierzom biorącym udział w akcji odbicia więźniów z niemieckiego transportu na stacji Celestynów w 1943 r.

7/ → PRZYRODNICZO-LEŚNA ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNA „NAD PACYNKĄ”

— Rajec Letnisko (parking obok ośrodka ZHP) — Antoniówka — Rajec Letnisko (parking obok ośrodka ZHP)

OTULINA KOZIENICKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

//4 km, 2–3 godz.; pieszo-rowerowa//

Ścieżkę wytyczono w Lesie Rajeckim, przy trasie z Radomia do Kozienic. **Wiedzie ona przez piaszczyste, suche wydmy śródlądowe i podmokłe obniżenia.** Podczas wędrówki poznamy ciekawe siedliska przyrodnicze (**łęgi nadrzeczne, olsy, grądy, zbiorowiska szuwarowe i łąkowe**) oraz rosnące tu **rośliny i żyjące zwierzęta.** Drewniane kładki umożliwią dzieciom pokonanie podmokłej, malowniczej **doliny rzeki Pacynki** i dotarcie na dno niszki źródłiskowej.

Zrewitalizowana ścieżka prowadzi w pobliżu fragmentów Puszczy Kozienskiej, będących w trakcie przebudowy. Najmłodszy poznają tu zagadnienia związane z hodowlą lasu i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

--- ok. **110 km** na południe od Warszawy

atrakcje

- Częściowo drewniany kościół Świętego Józefa w Jedlni-Letnisku, wybudowany w stylu zakopiańskim w 1905 r. i w latach 20. XX w.
- Zalew Siczki na rzece Gzówce, graniczący z rezerwatem Jedlnia, ze źródłkami z wodą mineralną oraz deptakiem pieszo-rowerowym.

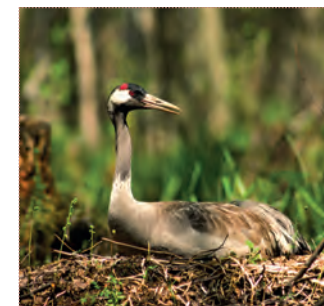
8/ → PUSZCZAŃSKĄ ŚCIEŻKĄ DO LEŚNEGO OGRODU BOTANICZNEGO

— Izabelin (Dyrekcja KPN) — Laski — Izabelin (Dyrekcja KPN)

KAMPINOSKI PARK NARODOWY

//3,5 km; 1–2 godz.; pieszo-rowerowa//

Pętla ścieżki dydaktycznej zaczyna się na polanie **Jakubów**, przy budynku dyrekcji Kampinoskiego Parku Narodowego i **prowadzi leśną drogą przez bór sosnowy.** Po drodze mijamy **skarpę pradoliny Wisły, liczne mrowiska oraz 15 przystanków oznakowanych palikami.** W Leśnym Ogródku Botanicznym w Laskach dzieciom trzeba **pokazać kolekcję rodzimych drzew i krzewów.** Po powrocie w **Centrum Edukacji** obejrzą też wystawę dotyczącą **przyrody i historii Puszczy Kampinoskiej.**

Kampinoski PN leży w bezpośrednim sąsiedztwie Warszawy, to **jedyny park narodowy w Europie położony tak blisko stolicy państwa.** Przy wiatrach wiejących głównie z zachodu nad miasto nawiewane jest **świeże powietrze z nad puszczy będącej zielonymi płucami Warszawy.**

--- ok. **17 km** na zachód od Warszawy

atrakcje

- Modernistyczne Muzeum – miejsce pamięci i cmentarz-mauzoleum w Palmirach upamiętniają ofiary masowych egzekucji w Puszczy Kampinoskiej z czasów II wojny światowej.
- W Lipkowie, w klasycystycznym dworze z XVIII w., Henryk Sienkiewicz umieścił pojedynek Bohuna z Michałem Wołodyjowskim z powieści „Ogniem i mieczem”.

9/ → SZLAK SYMBOLI PRZEMYSŁU W RADOMIU

— Dworzec PKP Radom Główny (IT, pl. Dworcowy 2) — symbol Fabryki Broni Łucznic — kolejne 17 symboli — symbol papierosy ZPT w Radomiu

RADOM

//7 km; trasa miejska – cały dzień; pieszo-rowerowa//

Spacer po Radomiu zapozna dzieci z historią **miejscowego przemysłu** i wytwarzanymi tu dawniej produktami. Na trasie ustawiono ich oryginalnej wielkości **odlewy z brązu z tabliczkami**. Jest tu **pistolet Vis35** z Wytwórni Broni Łucznic, w której powstawały też **rowery, maszyny do szycia i pisania** oraz **kłódki**. Poza tym: **sportowe buty Sofixy** i **damskie półbuty Radoskóru**, trzy **aparaty telefoniczne**, **waga domowa** i **kuchenka gazowa z garnkiem**, **płytki posadzkowe**, **puszka farby**, **maska przeciwgazowa**, **pojemnik serka wanilinowego**, **stolik** i **paczki papierosów**.

Na stoliku okolicznościowym znajduje się **ćmielowska filiżanka do kawy** i **ciastko radomianka z widelczykiem**. **Radomianka**, podobna do warszawskiej wuzetki, jest w mieście znana do dziś.

--- ok. **105 km** na południe od Warszawy

atrakcje

- Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej Elektrownia zaprasza dzieci do fabryki wyobraźni na różnorodne zajęcia edukacyjne.
- Trickorama to Centrum Iluzji i Muzeum Trickartu, w którym nauka przeplata się z zabawą, a wielkie obrazy oszukują wzrok patrzącego, dając efekt 3D.

10/ → SZLAK TURYSTYCZNY „BARCI KURPIOWSKICH”

— Czarnia (kościół Niepokalanego Poczęcia NMP) — skrzyżowanie drogi 614 z drogą Czarnia–Bandysie (kapliczka świętego Huberta) — rezerwat Czarnia — kapliczka świętego Huberta — Czarnia

NADLEŚNICTWO MYSZYNIC

//7,8 km (4,6 km w rezerwacie); 6 godz., piesza//

Zielony szlak prowadzi leśną drogą do rezerwatu Czarnia, chroniącego naturalny bór świeży. Drzewostan świerkowo-sosnowy ma tu nawet **210 lat**. Osobliwością są cztery **sosny bartne** z czasów rozkwitu bartnictwa, czyli zbieractwa miodu leśnego. Te wyjątkowe okazy mają ponad **25 metrów wysokości** i blisko **3 metry w obwodzie**. Pień jednej sosny leży pod zadaszeniem, co pozwoli dzieciom na obejrzenie barci z bliska.

Drzewa bartne są elementem kultury materialnej Kurpiów Zielonych i przykładem zrównoważonego gospodarowania lasem. Najciekawsza, pomnikowa i wciąż żywa sosna ma około 250 lat. Jej barć wydrążoną na wysokości 6 metrów ponownie zasiedliły leśne pszczoły.

--- ok. **162 km** na północ od Warszawy

atrakcje

- Muzeum Kurpiowskie w Wachu prezentuje kulturę, historię, folklor i sztukę ludową Kurpi, a muzeum w dzwonnicy w Myszyńcu pokazuje historię miasta i Kurpi oraz bawi interaktywnymi przedmiotami i quizami.
- Zagroda Kurpiowska w Kadzidle to skansen z chatami z wyposażonymi wnętrzami.

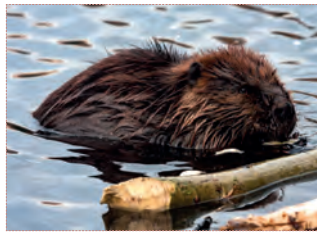
11/ → ŚCIEŻKA „DOLINĄ ROZTOKI”

— Rostoka (parking) — Kanał Zaborowski — Rostoka (parking)

KAMPINOSKI PARK NARODOWY

//1,5 km; 1 godz.; piesza //

W centrum **Kampinoskiego Parku Narodowego** w **Dolinie Rostoki** dzieci zobaczą wyjątkowy, przełomowy odcinek dolinki utworzonej przez wody płynące z bagien przez pas wydmy. Ścieżka dydaktyczna z siedmioma przystankami prowadzi pętlą przez wał wydmy porośnięty borem sosnowym, łąki w dolinie i wzdłuż Kanału Zaborowskiego, w pobliżu którego rośnie starodrzew dębowy. Przy kanale widać **ślady żerowania bobrów**, a z punktu widokowego możemy podziwiać **obszar ochrony ścisłej Rostoka i łąki Łubca**.

Bobry zniknęły z Puszczy Kampinoskiej około 150 lat temu. Do Parku sprowadzono je w 1980 r. znad jeziora Wigry, a już w latach 90. XX wieku zasiedliły wszystkie ciek wodne. Nieliczne żyją w żeremiach, ale głównie mieszkają w norach wykopanych w stromych brzegach.

--- ok. **38 km** na zachód od Warszawy

atrakcje

- Julinek Park małym gościom oferuje wiele atrakcji – park linowy, wesołe miasteczko, dmuchańce, pole minigolfa, ściankę wspinaczkową czy ekologiczny plac zabaw.
- Leszno to miasto Stanisława Leszczyńskiego, które od pałacu Sułkowskich można zwiedzić, wędrując śladami króla.

12/ → ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNO-PRZYRODNICZA ŁABĘDZIM SZLAKIEM

— Baza Torfy — rezerwat Na Torfach (jeziro Torfy) — Baza Torfy

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

//1,2 km; 40 min, piesza//

Ścieżka przy ośrodku edukacyjnym Baza Torfy w **stuletnim budynku leśniczówki** wiedzie przez **uroczysko torfowe**, jeden z **piękniejszych zakątków Mazowieckiego Parku Krajobrazowego**. Porośnięte roślinnością wodną, płytkie, śródlądne, potorfowe jezioro Torfy, którego bogatą faunę dzieci będą podziwiać z pomostu widokowego, chronione jest w **rezerwacie Na Torfach**. Wokół jeziora występują zespoły leśne terenów torfowiskowych i podmokłych. **Rosną tu chronione gatunki roślin i żyje wiele gatunków zwierząt, głównie ptaków.**

Na zewnątrz ośrodka edukacyjnego Baza Torfy zorganizowano wystawę różnych typów budek lęgowych dla wielu gatunków ptaków, ustawiono tablice edukacyjne, można też zobaczyć ciekawą piwnicę dla nietoperzy.

--- ok. **31 km** na południe od Warszawy

atrakcje

- W muzeum w ośrodku Baza Torfy w Karczewie jest wystawa przyrodnicza przybliżająca podstawowe typy siedlisk i gatunki zwierząt Mazowieckiego PK oraz ekspozycja etnograficzna prezentująca kulturę regionu kołbielskiego.

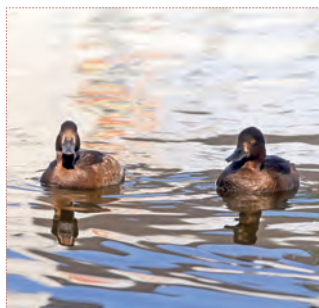
13/ → ŚCIEŻKA ORNITOLOGICZNA

— Murzynowo (most na Skrwie Prawej u wylotu do Wisły) — Biskupice —
leśniczówka Brwilno — góra Brwilno — Biskupice

BRUDZEŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY

//4,5 km; 2 godz.; piesza//

Ścieżka pozwala na poznanie różnorodnych gatunków ptaków występujących w **Brudzeńskim Parku Krajobrazowym**. Jej urozmaicona trasa prowadzi przez **rezerwat Brwilno** chroniący ciekawe zbiorowisko roślinne – **światlistą dąbrowę**, malowniczo położoną na stromej wiślanej skarpie. Dzieci poznają tu **ptaki** typowe dla ujściowego odcinka rzeki i mieszkające w dolinie Wisły, ptaki leśnych terenów otwartych oraz lasów i pól w pobliżu ludzkich osad, a także ptaki lasów grądowych.

Wewnątrz budynków, na strychach, gniazda zakładają jaskółki dymówki, a na zewnątrz pod okapami dachów, gnieźdzą się jaskółki oknówki. Na polach w sąsiedztwie wsi mieszkają bażanty i kuropatwy.

--- ok. **122 km** na północny zachód od Warszawy

atrakcje

- W drewnianej chatce w Murzynowie mieści się Muzeum im. Stanisława Murzynowskiego z eksponatami etnograficznymi przybliżającymi historię, kulturę i tradycję okolicy.
- Drewniany kościół świętego Andrzeja w Brwilnie zbudowano w XVIII w.

14/ → ŚCIEŻKA PIESZA LASY KONSTANCIŃSKIE

— Konstancin-Jeziorna (ul. Od lasu) — rezerwat Obory —
Konstancin-Jeziorna (ul. Od lasu)

CHOJNOWSKI PARK KRAJOBRAZOWY

//3,1 km; 1,5 godz.; piesza//

Ścieżka wiedzie na południe od Konstancina-Jeziorny, w pobliżu rezerwatu Obory.

Początkowo pokrywa się z atrakcyjną dla dzieci ścieżką zdrowia. Nazwa trasy pochodzi od leśnictwa, na którego terenie została wytyczona. Tereny przez które prowadzi, w odróżnieniu od okolicznych obszarów, na których dominują **sosny popolite**, charakteryzują się dużym udziałem **lasów z dębami i grabami**. Zróżnicowane zespoły leśne w rezerwacie, wśród których największy **obszar zajmują grądy, są ostoją dla wielu gatunków zwierząt.**

Bory mieszane i grądy rosnące w rezerwacie Obory położone są na żyznych i umiarkowanie żyznych siedliskach. Tutejsze dęby przekraczają wiek 150 lat. Charakteryzują się bogatymi warstwami runa i podszytu. Rosną w nim piękne i chronione gatunki roślin między innymi lilia złotogłów i podkolan biały.

--- ok. **23 km** na południe od Warszawy

atrakcje

- Letniskowe wille w Konstancinie-Jeziornie to okazałe rezydencje projektu czołowych polskich architektów utrzymane w wielu modnych stylach z przełomu XIX i XX w.
- W Parku Zdrojowym tężnię solankową uruchomiono w 1979 r.

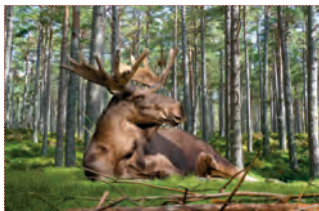
15/ → ŚCIEŻKA PRZEZ WILCZĄ GÓRĘ

— Wilcze Tułowskie — droga wojewódzka nr 705 (Droga Jagiełły, parking) — Wilcze Tułowskie

KAMPINOSKI PARK NARODOWY

//2,5 km; 1 godz.; piesza//

Pętla urozmaiconej ścieżki prowadzi drogami leśnymi od końcowej **stacji kolejki wąskotorowej w Wilczych Tułowskich**. Początkowo trasa biegnie przez lasy liściaste rosnące na dawnych łąkach, następnie wspina się na piaszczyste wydmy (**Wilczą Górę i Białe Góry Śniadowskie**) i dalej prowadzi przez **bór sosnowy**. Dzieci zobaczą tu bogate stanowiska **paprotki zwyczajnej, mchów i krzewinek borówki** oraz **ptaki borów sosnowych**, a czasem nawet **łośia**. W połowie ścieżki znajduje się parking przy Drodze Jagiełły.

Droga Jagiełły (DW 705) biegnie szlakiem, którym w 1410 r. król Władysław Jagiełło z rycerstwem podążał pod Grunwald. Na wysokości Czerwińska przeprawił się przez Wisłę mostem łyżwowym, wspartym na płaskodennych drewnianych łożdziach.

ok. 61 km na zachód od Warszawy

atrakcje

- Obronny, gotycko-renesansowy kościół świętych Rocha i Jana Chrzyciela z trzema cylindrycznymi wieżami to miejsce chrztu Fryderyka Chopina.
- Na wystawy do muzeum, koncerty (V–IX) i spacer po parku zaprasza Dom Urodzenia Fryderyka Chopina w Żelazowej Woli.

16/ → ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA „13 BŁOTA STÓP”

— Podbiel — Podbiel

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

//3,6 km (w tym 620 m drewnianą ścieżką); 3 godz.; pieszo-rowerowa//

Pętla ścieżki, dostępna od wiosny do jesieni, prowadzi przez **największe mazowieckie torfowisko – Bagno Całowanie. Mokradła ciągną się pasem szerokości 3 km i długości 15 km**. Bagno, torfowisko niskie zasilane wodą podziemną, choć silnie przesuszone wciąż ma wysokie walory przyrodnicze. Przecina je pas piaszczystych wydm, z najwyższą **wydmą Pękatką**. To ostoją ptaków i miejsce występowania cennej roślinności. Stałymi bywalcami są tu **sarny, łosie i bobry**. Na ścieżce znajduje się wieża widokowa, z której dzieci będą obserwować ptaki.

Historia osadnictwa na terenie Parku sięga paleolitu, gdy występowały tu renifery, których śladem wędrowały koczownicze plemiona łowieckie. Na wydmie Pękatka odkryto pozostałości szałasów, jam gospodarczych i chat, narzędzia krzemienne i rogi reniferów.

ok. 41 km na południe od Warszawy

atrakcje

- Labirynt Królowej Bony w Czersku to kukurydziany labirynt u podnóża ruin średniowiecznego zamku, w którym w XVI wieku mieszkała królowa.
- Nad okolicą Czerska górują wieże gotyckiego zamku książąt mazowieckich z przełomu XIV i XV w., opowiadające wspaniałą historię Mazowsza.

17/ → ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA JEZIORKA KAŁĘCZYŃSKIE

— Huta Gruszczyno — rezerwaty Moczydło i Turzyniec — Huta Gruszczyno

NADBUŻAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY

//9 km (z powrotem 15 km); 4 godz.; pieszo-rowerowa//

Atrakcyjna przyrodniczo ścieżka wytyczona w **Nadbużańskim Parku Krajobrazowym** jest częścią trasy rowerowej z Huty Gruszczyno do Treblinki. Można ją pokonać pieszo lub rowerem, ale rowerzystów zaskoczy piaszczystymi odcinkami dróg, co sprawia, że nie jest przeznaczona do samodzielnej jazdy dla młodszych dzieci. **Dzieci zainteresuje poradnik leśnego wędrowca, porównanie grzybów jadalnych i trujących, informacje o drzewach czy roślinach wodnych i zwierzętach.**

Ciekawostką są mijane pomnikowe drzewa, dystroficzne jeziorka w rezerwacie Moczydło oraz w rezerwacie Turzyniec lasy bagienne i wilgotne, turzycowiska i jezioro będące łęgowskiem i żerowiskiem rzadkich gatunków ptaków.

--- ok. **86 km** na północny wschód od Warszawy

atrakcje

- Pomnik Wolności przy remizie OSP w Hucie Gruszczyno upamiętnia miejsce walki stoczony z Niemcami w 1944 r.
- Najokazalsza w parku lipa drobnolistna (obwód 637 cm) rośnie na skraju lasu w Hucie Gruszczyno.

18/ → ŚCIEŻKA PRZYRODNICZA TORFOWISKO KULES

— Zieleniec — Zieleniec

NADBUŻAŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY

//1,6 km; 2 godz.; piesza//

Ścieżka przyrodnicza przebiega wokół **dwóch użytków ekologicznych – Torfowiska Kules** i przypominających pustynię Wydm Zielenieckich. **Otoczone borem bagiennym i wydmami torfowisko z jeziorkiem porośniętym roślinnością wodną i szuwarem zajmuje polodowcową niekę.** Dzieci zaobserwują tu ciekawe sąsiedztwo dwóch kontrastowych środowisk – **suchej, piaszczystej wydmy i podmokłego bagna.** Przyjrzą się różnym gatunkom roślin i ich niezwykłym przystosowaniom do tak odmiennych warunków. Pomogą w tym tablice ustawione przy ścieżce.

Zróznicowany ekosystem przyciąga bogactwo ptaków. Na niewielkim obszarze występują tu gatunki wodno-błotne i leśne, zasiedlające zarośla i obrzeża lasów oraz otwarte powierzchnie wydm.

--- ok. **90 km** na północny wschód od Warszawy

atrakcje

- W odrestaurowanym zespole Pałacu i Folwarku Łochów z XIX w. na rodziny z dziećmi czeka wiele atrakcji.
- W Broku, w pobliżu renesansowego kościoła świętego Andrzeja Apostoła z XVI w., wśród drzew na wzniesieniu nad Bugiem kryją się ruiny wieży pałacu z XVII w.

19/ → ŚCIEŻKA PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWA W REZERWACIE KRĘPIEC

— Garbatka Letnisko — Molendy

KOZIENICKI PARK KRAJOBRAZOWY

//5,8 km; 3 godz.; piesza//

Rezerwat Krępiec chroni urozmaicony krajobrazowo fragment **Puszczy Kozienickiej** ze starodrzewem lasów mieszanych i grądów. **Ścieżka prowadzi kładkami i schodami po malowniczych skarpach** wzdłuż górnych odcinków dolin potoków Brzeźniczka i Krępiec, które miejscami mają charakter wąwozów o stromych zboczach wysokości do 15 metrów. **Dzieci zaciekawia rosnące w nurcie Brzeźniczki brunatnice i gnieźdzące się nad jej brzegami zimorodki.**

Cudowny punkt widokowy znajduje się na dole głębokiego wąwozu na początku ścieżki. W tym miejscu bije jedno z największych i najpiękniejszych źródeł Puszczy Kozienickiej i strumyk zaczyna bieg.

ok. 103 km na południe od Warszawy

atrakcje

- W Garbatce Letnisku zachowało się kilka ładnych, drewnianych willi z lat 20. i 30. XX wieku: Willa Nadleśnictwa, Słoneczna, Róż, Zofiówka oraz Marysia.
- Muzeum Regionalne w Kozienicach, w pałacu króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z XVIII w., wypełniają wystawy: archeologiczna, galeria malarstwa oraz ekspozycja na temat bartnictwa i pszczelarstwa.

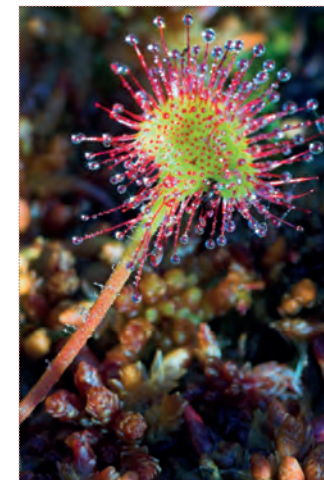
20/ → ŚCIEŻKA WŚRÓD BORÓW

— Otwock (PKP Śródborów) — Pogorzel — ośrodek edukacyjny Baza Torfy

MAZOWIECKI PARK KRAJOBRAZOWY

//12,4 km; 2–3 godz.; pieszo-rowerowa//

Trasa historyczno-przyrodniczej ścieżki prowadzi z Otwocka przez wydmy **porośnięte borem sosnowym na skraj rezerwatu Mszar Pogorzelski**. Na szlaku dzieci obejrzą **pomnikowe dęby** oraz **sosny Banksa i wejmutkę**. Mijane różnowiekowe drzewostany przybliżą im strukturę lasu i etapy jego życia. Ścieżka przecina koryto Pogorzelskiej Strugi i wiedzie wzdłuż strumienia, dalej prowadzi obok **niemieckich schronów z 1940 r.**, aż do ośrodka **Baza Torfy**, w którym warto zwiedzić ciekawą wystawę przyrodniczą.

Spadek poziomy wód gruntowych w rezerwacie powoduje stopniowe zarastanie otwartych bagiennych łąk lasem.

ok. 30 km na południowy wschód od Warszawy

atrakcje

- Otwockie wille z przełomu XIX i XX wieku reprezentują specyficzny styl budownictwa zwany nadświdrzańskim świdermajerem, łączący styl mazowiecki z rosyjskimi daczami i alpejskimi schroniskami.
- W Leśnym Parku „Wiejska” w Otwocku jest plac zabaw, siłownia plenerowa i street workout, strefa z miejscem na ognisko i odpoczynkiem w hamakach.

ZABAWA

hej! Pomożesz mi rozpoznać atrakcje Mazowsza?
Dopasuj hasła krzyżówki do odpowiednich czarnych numerków, a z czerwonych numerków ulóż hasło.

01 ...kajakowy

02 ...Woi Mazowieckiej w Sierpcu

03 Muzeum ...Wąskotorowej

04 Zamek Królewski w ...

05 ...Zegrzyńskie

06 Park ...Toruń

07 Zamek Książąt ...

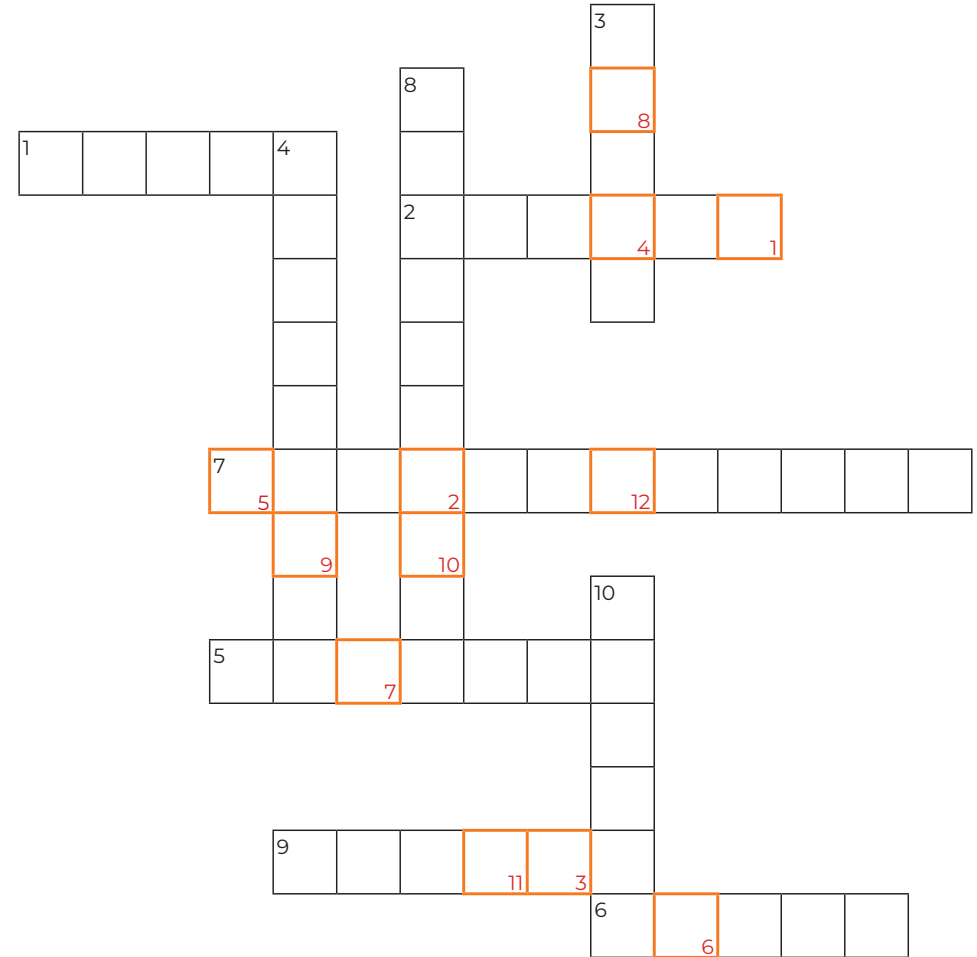
08 ...Park Narodowy

09 Farma ...

10 Turystyczna ...

hasło

Ze stolicą w województwo znane

Z Chopina, starych Kurpi wycinanek.

Tu Kampinoskiej Puszczy nad puszciami
Strzeże Park Narodowy z i rypsiami.

Tu Wisła króluje w płasów pełnej szacie,

Przyspiesza, meandruje, mieni się w granacie.

Przy niej małe się zdają inne dumne,

Gina w jej odmętach Bug i Narew szumne.

..... wiecznych warowni w Liwie, w Ciechanowie,

Ile kryją tajemnic, ten śmiałek się dowie,

który po przygodzie ruszy wprost nie byle jakie,

rowerem, samochodem, pieszo czy

Wiesz już, gdzie podróże najlepsze planować

Na Mazowsze z rodziną trzeba się

wykonaj proste działania i pokoloruj obrazek

0

10

24

22

4

120

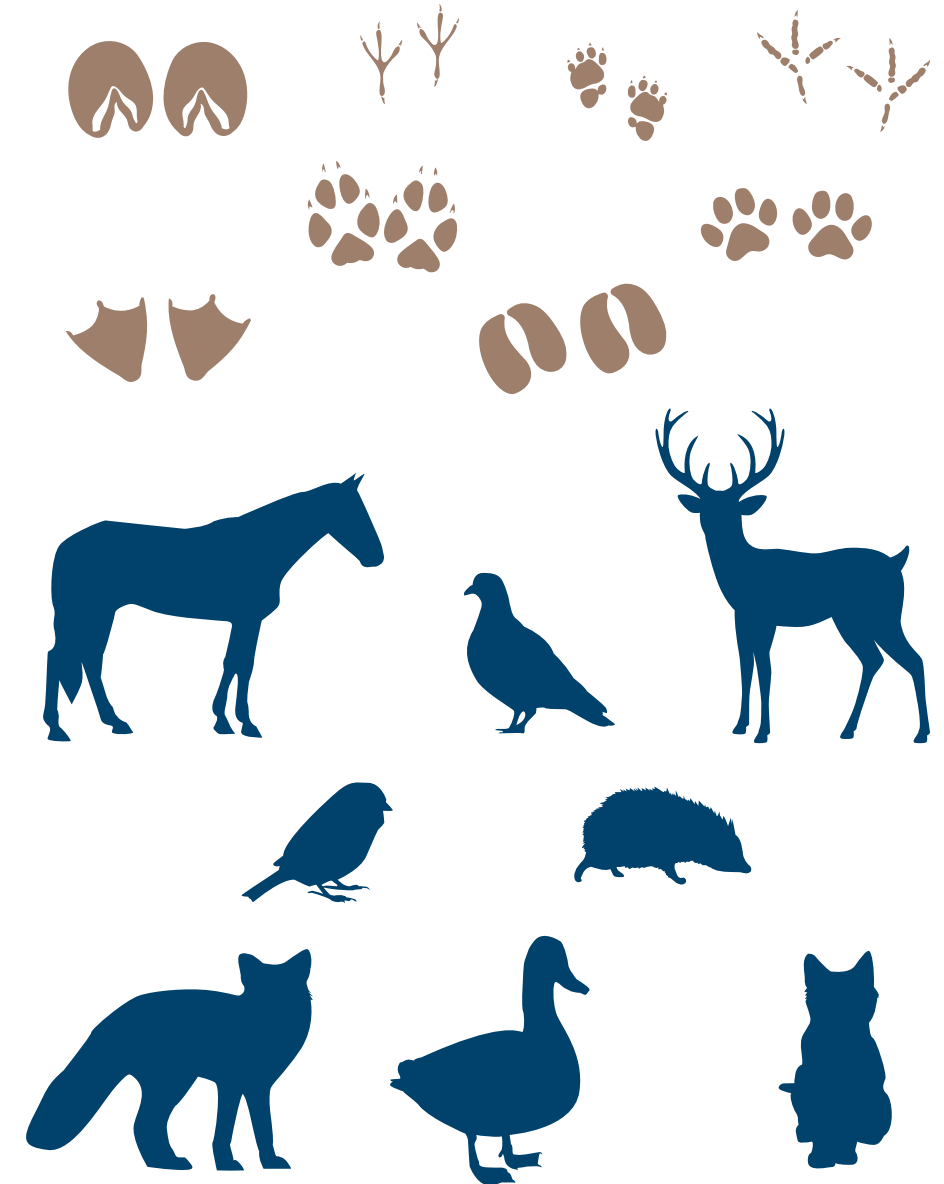

połącz liście z odpowiednim cieniem

Jakie zwierzęta zostawiają za sobą takie ślady?

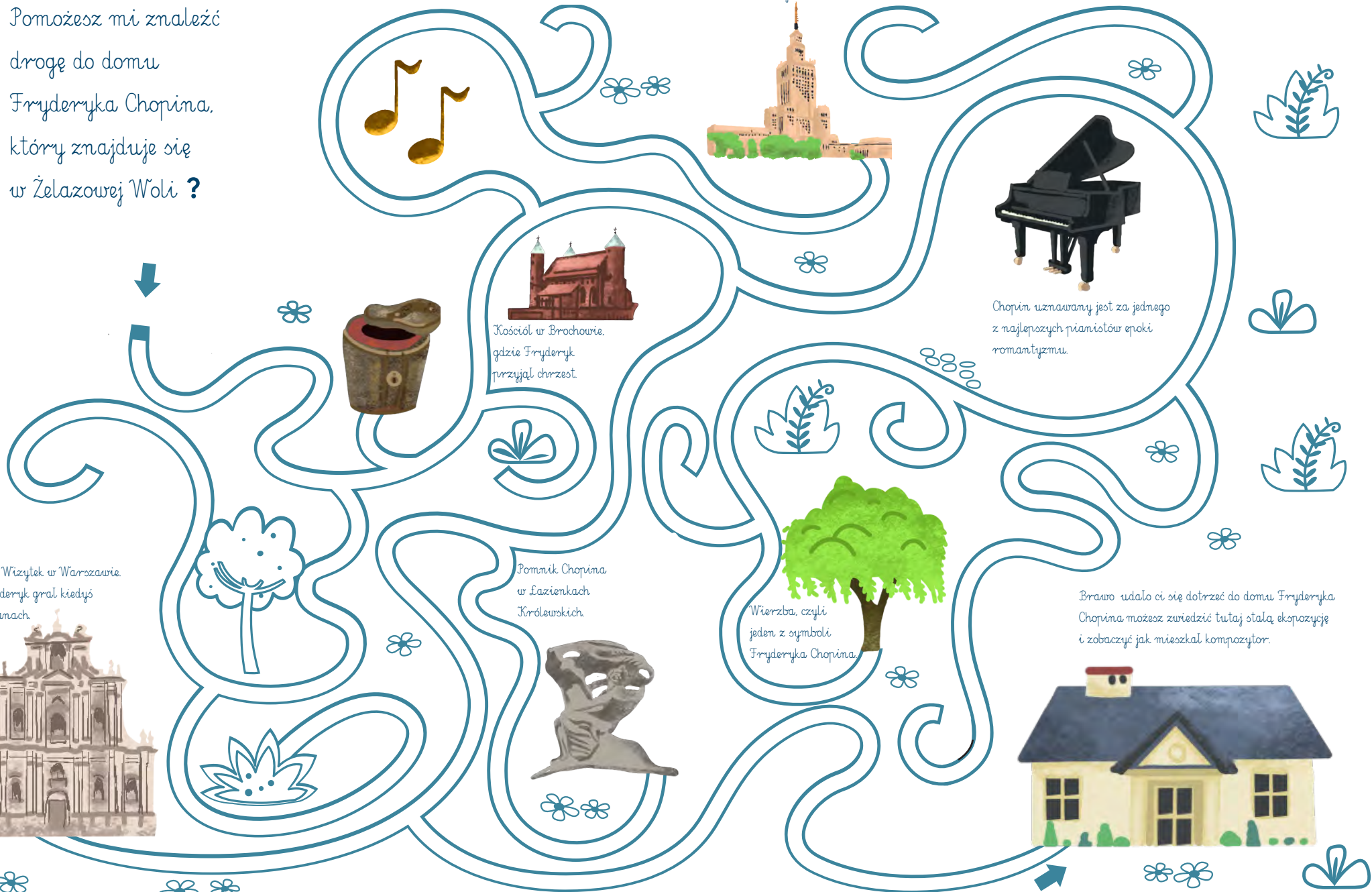
Połącz tropy zwierząt z ich właścicielami.

Pomożesz mi znaleźć drogę do domu Fryderyka Chopina, który znajduje się w Żelazowej Woli ?

Pałac Kultury to miejsce, w którym ty też możesz rozwijać swój talent związany z muzyką, sportem, nauką czy rękodziełem.

Kościół Wzwyżek w Warszawie. Tu Fryderyk grał kiedyś na organach.

Kościół w Brochowie, gdzie Fryderyk przyjął chrzest.

Chopin uznawany jest za jednego z najlepszych pianistów epoki romantyzmu.

Wierzba, czyli jeden z symboli Fryderyka Chopina.

Pomnik Chopina w Łazienkach Królewskich.

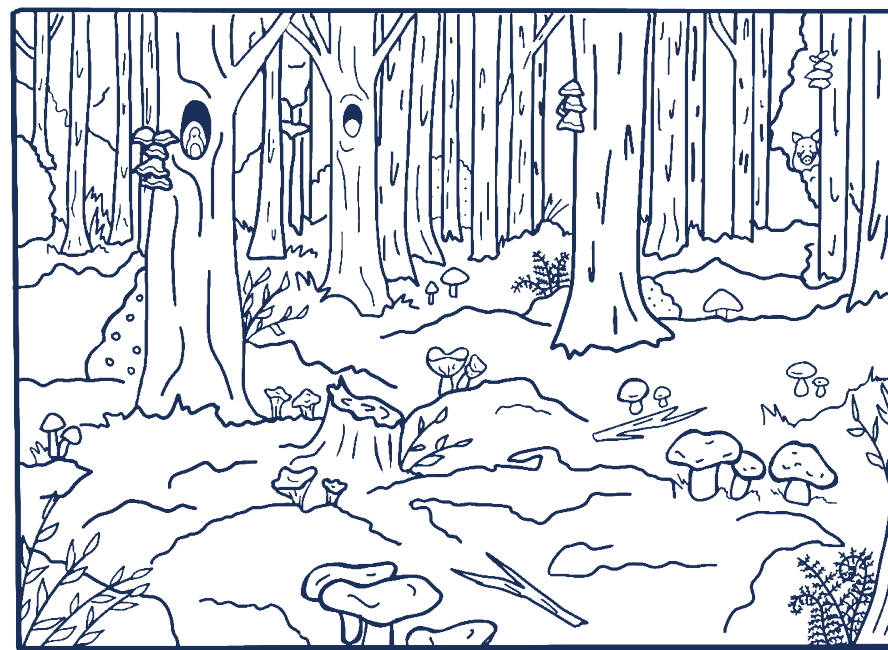
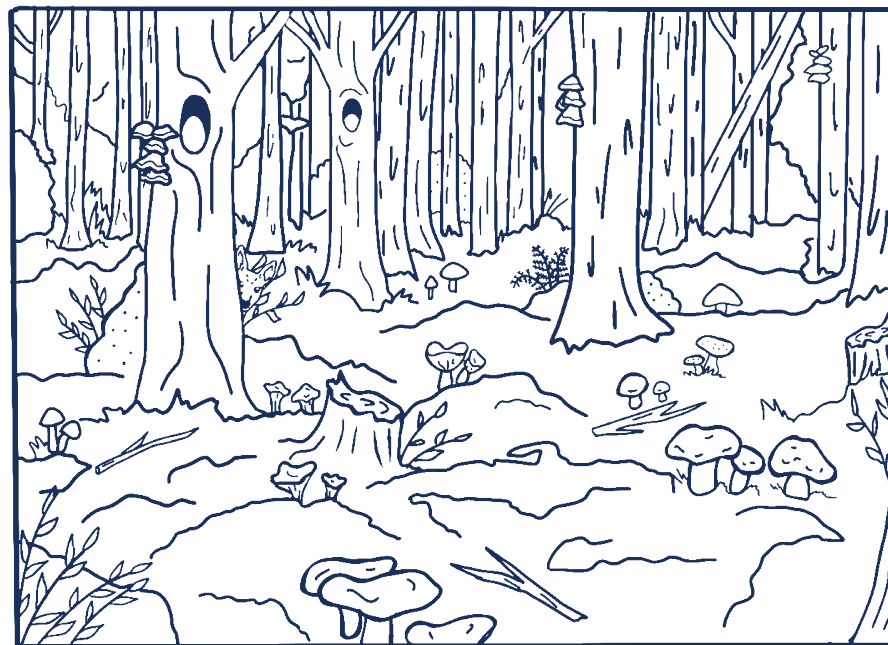
Brawo udało ci się dotrzeć do domu Fryderyka Chopina możesz zobaczyć tutaj stałą ekspozycję i zobaczyć jak mieszkał kompozytor.

Znajdź ukryte elementy

Znajdź **10** różnic i pokoloruj obrazki

ROZWIĄZANIA

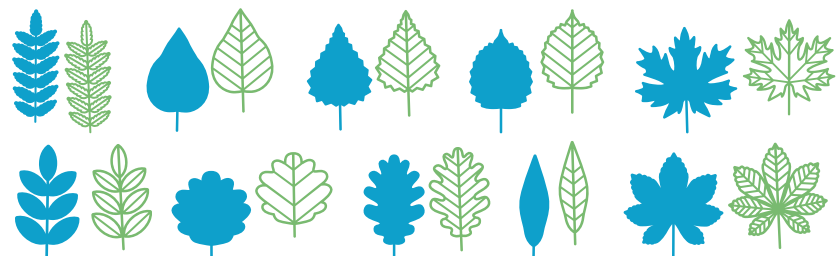
Zadanie 3

$10+5+7=22$	●	$16:4=4$	●	$2+2=4$	●	$60+60=120$	●
$5+5=10$	●	$5 \times 3+7=22$	●	$19+5=24$	●	$11+11=22$	●
$32:8=4$	●	$25-25=0$	●	$24:6=4$	●	$66:3=22$	●
$2 \times 2=4$	●	$12:3=4$	●	$100+20=120$	●		
$11 \times 2=22$	●	$5 \times 2=10$	●	$3 \times 8=24$	●		
$20:5=4$	●	$2 \times 3+4=10$	●	$6 \times 4=24$	●		

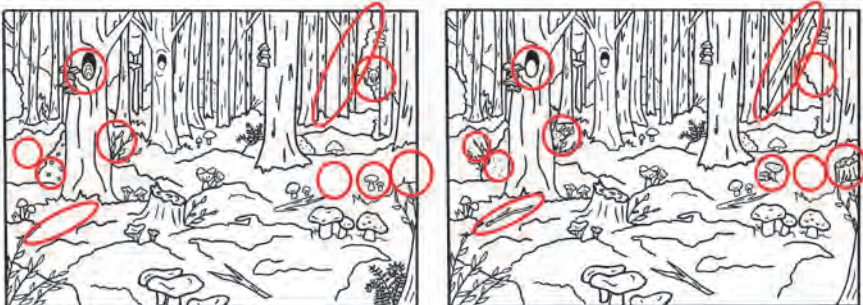
Zadanie 1

1. SZLAK KAJAKOWY
2. MUZEUM WSI MAZOWIECKIEJ W SIERPCU
3. MUZEUM KOLEI WĄSKOTOROWEJ
4. ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE
5. JEZIORO ZEGRZYŃSKIE
6. PARK NAUKI TORUS
7. ZAMEK KSIĄŻĄT MAZOWIECKICH
8. KAMPINOSKI PARK NARODOWY
9. FARMA ILUZZI
10. TWIERDZA MODLIN

Zadanie 4

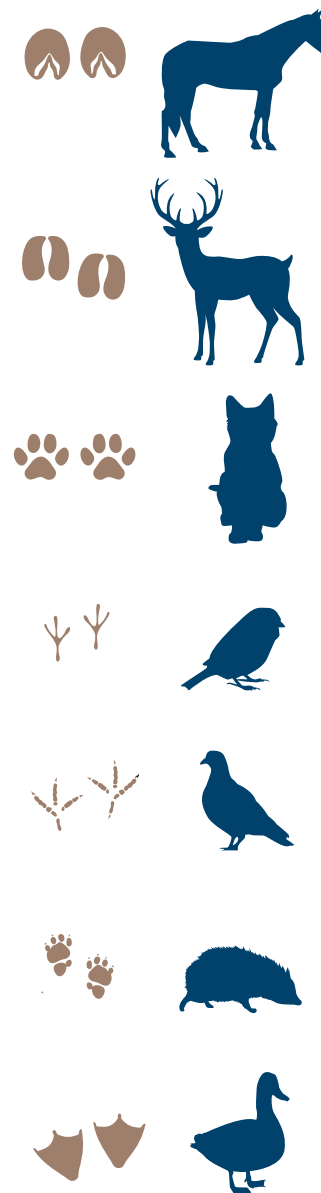
Zadanie 8

Zadanie 7

Zadanie 5

Zadanie 2

Ze stolicą w **Warszawie** województwo znane
Z Chopina, starych **zamków**, Kurpi wycinanek.
Tu **skarbu** Kampinoskiej Puszczy nad puszciami
Strzeże Park Narodowy z **łosiem** i rysiami.

Tu Wisła króluje w piasów pełnej szacie,
Przyspiesza, meandruje, mieni się w granacie.
Przy niej małe się zdają inne **rzeki** dumne,
Giną w jej odmętach Bug i Narew szumne.

Mury wiecznych warowni w Liwie, w Ciechanowie,
Ile kryją tajemnic, ten śmiałek się dowie,
który po przygody ruszy wprost nie byłoby jakie,
rowerem, samochodem, pieszo czy **kajakiem**.

Wiesz już, gdzie podróże najlepsze planować?
Na Mazowsze z rodziną trzeba się **kierować**.

 Atrakcje turystyczne opisane w przewodniku.

 Odległość do obiektu liczona jest od Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie.

— CZĘŚĆ I – DOKĄD JEDZIEMY? JEST PLAN!

— REGION PÓŁNOCNY

01 / Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie	04
02 / Park Nauki Torus w Ciechanowie	06
03 / Zamek Ksiąząt Mazowieckich w Ciechanowie	08
04 / Jezioro Zegrzyńskie i Wąwóz Szaniawskiego	10
05 / Twierdza Modlin	12
06 / Muzeum Romantyzmu w Opinogórze	14
07 / Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce	16
08 / Muzeum Kurpiowskie w Wachu	18

— REGION CENTRALNY

01 / Centrum Nauki Kopernik w Warszawie	20
02 / Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie i Pawilon Edukacyjny Kamień	22
03 / Wystawy Familijne w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie	24
04 / Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie	26
05 / Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie	28
06 / Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie	30
07 / Pałac Kultury i Nauki w Warszawie	32
08 / PGE Narodowy w Warszawie	34
09 / Stacja Muzeum w Warszawie	36
10 / Julinek Park	38
11 / Karolin – Siedziba Zespołu „MAZOWSZE”	40
12 / Konstancin-Jeziorna	42
13 / Termy Mszczonów	44
14 / Suntago – Park of Poland	46
15 / Żyrardów	48

— REGION ZACHODNI

01 / Miejski Ogród Zoologiczny w Płocku	50
02 / Muzeum Mazowieckie w Płocku	52
03 / Europejskie Centrum Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Sannikach	54
04 / Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu	56
05 / Muzeum Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie	58
06 / Ruiny Zamku Ksiąząt Mazowieckich w Sochaczewie	60
07 / Wzgórze i Muzeum w Wyszogrodzie	62
08 / Dom Urodzenia Fryderyka Chopina i Park w Żelazowej Woli	64

Z RODZINĄ PRZEZ MAZOWSZE

SPIS TREŚCI – cd.

REGION POŁUDNIOWY

01 / Zabytkowa Huta Żelaza w Chlewiskach	66
02 / Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie	68
03 / Zamek Książąt Mazowieckich w Czersku	70
04 / Zamek Biskupów Krakowskich w Iłży	72
05 / Kolej Wąskotorowa Piaseczno – Tarczyn – Piaseczno	74
06 / Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku	76
07 / Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu	78
08 / Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu	80
09 / Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu	82

REGION WSCHODNI

01 / Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu	84
02 / Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie	86
03 / Farma Iluzji – Edukacyjny park rozrywki	88
04 / Muzeum Regionalne im. Mieczysława Asłanowicza w Siedlcach	90

CZĘŚĆ II – PIESZO I NA ROWERZE W KIERUNKU PRZYGODY

01 / Spacer z przygodą w wiekowym Pułtusk	94
02 / Skarby Zimnych Dołów	94
03 / Warka odkrycia warta	95
04 / Przyroda to przygoda!	95
05 / Piesza ścieżka dydaktyczna Gonna Sosna	96
06 / Przez Lasy Celestynowsko-Otwockie	97
07 / Przyrodniczo-leśna ścieżka dydaktyczna „Nad Pacynką”	98
08 / Puszczańska Ścieżką do Leśnego Ogródka Botanicznego	99
09 / Szlak Symboli Przemysłu w Radomiu	100
10 / Szlak turystyczny „Barci Kurpiowskich”	101
11 / Ścieżka „Doliną Rostoki”	102
12 / Ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza Łabędzim Szlakiem	103
13 / Ścieżka ornitologiczna	104
14 / Ścieżka piesza Lasy Konstancińskie	105
15 / Ścieżka przez Wilczą Górę	106
16 / Ścieżka przyrodnicza „13 Błota Stóp”	107
17 / Ścieżka przyrodnicza Jeziorka Kałęczyńskie	108
18 / Ścieżka przyrodnicza Torfowisko Kules	109
19 / Ścieżka przyrodniczo-krajobrazowa w Rezerwacie Krępiec	110
20 / Ścieżka Wśród Borów	111

CZĘŚĆ III – W PODRÓŻY CZAS SIĘ NIE DŁUŻY

www.mazowsze.travel

przewodnik

Z RODZINĄ
PRZEZ
MAZOWSZE

MAZOWSZE.
TRAVEL

ISBN: 978-83-65912-61-9